

Брой 4 (2033) Година LXVII, ISSN-0205-0943

април 2025 г.

Цена 2 лв.

ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК - издание на БТС

Абонирайте се за в-к „Ехо“
Каталоген № 255

ПРОЯВИ ОТ КАЛЕНДАРНИЯ ПЛАН НА БТС

Отбелязване на 128 години от гибелта на **Алеко Константинов** - 11 май, паметник на лобното място на Алеко Константинов, ТД „Шипка“ и СТД „Чернатица“ - гр. Пловдив

72-ри Национален туристически поход „По пътя на четата на поп Харитон и Бачо Киро“ от Бяла Черква до Дряновския манастир - 10 и 11 май, ТД „Бачо Киро“ - гр. Дряново, Община Дряново

Национален поход на хижари и обявяване на номинации за „Хижа на годината“ - 19 и 20 май, Национален пещерен дом - Карлуково, БТС

Национален туристически поход „По пътя на Ботевата чета - Козлодуй - Околчица“ - 27 май - 2 юни, Козлодуй - Околчица, МОН, БТС, Област Враца

Дни на предизвикателството и пролетна кампания „Движи се и победи“ - 3 май, 17 май, 31 май, Велико Търново, ТД „Трапезица 1902“ - гр. Велико Търново, ОС и Община Велико Търново, Програма „Синди“, Младежки дом - Велико Търново

Пешеходен поход до местност Шемето, с. Влахи, посветен на 153 г. от рождението на Яне Сандански - 17 май, село Влахи, ТД „Синаница 2000“ - гр. Кресна

Туристически детски поход по два различни маршрута: до извора на р. Струма и до Черни връх по повод Деня на детето - 27 май - 1 юни, хижа „Алеко“, Витоша, ТД „Мотен“ - гр. София, х. „Алеко“, Витоша

Дни на приключенията на Тарзан за деца и ученици (по веднъж месечно) - май, юни и юли, Въжени градини „Мотен“ до х. „Алеко“, ТД „Мотен“ - гр. София, х. „Алеко“, Витоша

Четвърта национална „Среща в града на липите“ - 10 и 11 май, град Стара Загора и околностите, ТД „Сърнена гора“ - гр. Стара Загора

Пешеходен поход „По пътя на четата на Цанко Дюстбанов“ - 1-4 май, ВЕЦ „Видима“ - Турски рът - Маратидик - Кара бунар - кв. Априлци - Троян, ТД „Узана“ - гр. Габрово

Адрелез - пешеходен поход (1,5 км.) - Празникът на водата - пресъздаване на обичая „Адрелез“ на извор „Лъжата“ - 6 май, с. Могилица, ТД „Крепостта - Могилица“ - с. Могилица

Общоградски поход до връх Конгур в планината Беласица - 10 май, Петрич - Беласица, ТД „Калабак“ - гр. Петрич

Туристически поход „По стъпките на Георги Бенковски“ - 23-25 май, с. Мирково - м. Костина - с. Рибарица, Стара планина, ТД „Старопланински турист“ - гр. Етрополе

Градски маратон „Розова долина“ - 25 май, Казанлък, ТД „Орлово гнездо“ - гр. Казанлък

Велосипедно преминаване по Черноморски път: Констанца - Резово - май, по Черноморието, ТД „Родни балкани“ - гр. Варна, Велолюб „Устрем“

XXX-и международен колопоход: Варна - Констанца (Румъния) - Варна - 3 дни, май и септември, България - Румъния, БТС, ТД „Черноморски простори“ - гр. Варна

Национален гребен поход „Янтра“ 2025 - май, по река Янтра, БТС, ТД „Приста“ - гр. Русе

Национален воден поход по река Струма - май, по река Струма, Воден клуб „Струма 2012“ и ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил

Състезание по спортно ориентиране за купа „Кюстендилска пролет 2025“ - май, ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил

Състезание по ориентиране за купа „Бодлите на розата“ - май, Казанлък, ТД „Орлово гнездо“ - гр. Казанлък

Изработване на самостоятелни проекти и участие в такива за туристическа маркировка и туристическа инфраструктура - места за краткотраен отдих, чешми, беседки, мостове и др. - януари - декември, Витоша, Люлин, Странджа, Средна гора, БТС, съвместно с националните и природните паркове

В СЪВРЕМЕННИЯ СВЯТ ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА Е НЕИЗБЕЖНА

В края на март и началото на април т.г. ръководството на БТС проведе семинари във Велико Търново, Варна, Сливен, Пловдив, Благоевград и София с активна на туристическите дружества в страната. На тях бе представен проект за Национален туристически портал, рекламна стратегия и дигитализация на процесите в БТС; мерки и програми, по които туристическите дружества са допустими бенефициенти; организационни въпроси за честванията

на 130 години организиран туризъм в България.

От БТС в семинарите участваха председателят Венцислав Венев, изпълнителният секретар Лъчезар Лазаров, Васил Николов - член на УС на БТС и проф. Атанас Георгиев - член на УС на БТС и почетен председател на Българската федерация по ориентиране.

На срещите бе представен и обсъден проект за web-платформа с работно наименование Национален туристически портал и мобилно приложение за телефон. Подробни презентации на проекта направи Васил Николов - член на УС на БТС. Те бяха посрещнати с интерес от представителите на дружествата - имаше обсъждания, въпроси и препоръки, които ще бъдат взети предвид.

Платформата ще бъде многофункционална с три раздела: навигационна система (приложение), календар на събития на туристически дружества, на БТС и на техни партньори и административен панел. Част от туристическата навигация ще бъде

достъпна без интернет, друга - online. Чрез интерактивна карта потребителите ще получават разнообразна информация за времето, туристически маршрути, забележителности, локации (в т.ч. тази на туриста, ако се нуждае от спешна помощ), туристически обекти, хижи, върхове, контакти и др. Заложена е и геймификация с отличия за определени постижения.

►► на стр. 8-9

БТС И КАУФЛАНД ОПРЕСНИХА МАРКИРОВКАТА ОТ ЖЕЛЯВА ДО ХИЖА „МУРГАШ“

Чисто нови 25 указателни табели и преобядисана маркировка вече трасират 12-километровия туристически маршрут от село Желява до хижа „Мургаш“. Това е първата възстановена туристическа пътека в рамките на съвместната инициатива между Българския туристически съюз и Kaufland България - „Не губи посоката“, която цели до края на 2025 г. да бъде обновена маркировката на над 400 км. пътеки в цялата страна.

В последната съботна сутрин на месец март в центъра на село Желява се събраха близо 40 човека - представители на домакините от ТД „Кремиковци“ и служители на Кауфланд България. От централата на БТС освен експертите по хижна дейност и маркировка участие взеха председателят Венцислав Венев, изпълнителният секретар Лъчезар Лазаров и Васил Николов, член на УС на БТС.

►► на стр. 8-9

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ

София 1000, бул. „Васил Левски“ № 75, ет.5, ПК 427

Тел.: 02/967 34 09, 02/930 06 48; <https://www.btsbg.org/>

e-mail: bts.secretar@gmail.com ; bts.sofia@gmail.com

ДО
ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ДРУЖЕСТВА,
ЧЛЕНОВЕ НА СДРУЖЕНИЕ
„БЪЛГАРСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ“

ПОКАНА

Съгласно чл. 26 на ЗЮЛНЦ, чл. 32 /2/ и чл. 33 /1/ от Устава на БТС Ви каним на **14 юни 2025 г. /събота/ от 10:00 часа** в залата на ресторанта на хотел „АТМ“, бул. „Цариградско шосе“ № 131 (7-ми км.) за участие в свиканото от Управителния съвет Общо събрание на Сдружение „Български туристически съюз“ със следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Приемане на изменения и допълнения на Устава на БТС;
2. Приемане на туристически дружества и прекратяване на членството на туристически дружества в БТС;
3. Доклад за дейността на сдружение БТС за 2024 г.
4. Доклад за работата на Инспектората на БТС за 2024 г.
5. Приемане на годишен финансов отчет за 2024 г. за БТС;
6. Приемане на бюджет за 2025 г. за БТС;
7. Вземане на решение относно колективния и индивидуалния членски внос.

При липса на кворум, на основание чл. 27 от ЗЮЛНЦ, Общото събрание ще се проведе в същия ден от 11:00 часа, на същото място и при същия дневен ред, който се счита за законно, независимо от броя на присъстващите членове на сдружението.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БТС:

ВЕНЦИСЛАВ ВЕНЕВ

№ 24В

100 НТО Археологически комплекс „Дуранкулак - Хаманджия“

►► 4 стр.

100 години ТД „Бачо Киро“ - гр. Дряново

►► 9 стр.

БТС В АКТИВНО СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

В рамките на месец през пролетта председателят на БТС Венцислав Венев и изпълнителният секретар на съюза Лъчезар Лазаров проведоха работни срещи с министри и ръководители на осем министерства и няколко парламентарни комисии. Сред основните теми в разговорите бе финансирането на дейностите на туристическите дружества и на БТС.

Основна тема на обсъждане с министър Гуцанов в Министерството на труда и социалната политика (МТСП) бяха възможностите за участие на туристическите дружества и БТС в мерки, национални и европейски програми и проекти, управлявани чрез МТСП.

В Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) бяха коментирани възможностите за участие на туристическите дружества в различни програми и проекти, свързани с енергийна ефективност, образователна инфраструктура и трансгранично сътрудничество по програмите INTERREG.

Две срещи бяха проведени с ръководители на Столична община – първата с кмета Васил Терзиев и негови съветници, а втората - с Никола Барбутов - заместник-кмет на Столична община и Антон Пенев – директор на Общинско предприятие „Туризм“. Обсъдени бяха съвместни инициативи и прояви по повод честванията

на 130 години организирано туристическо движение в България.

По инициатива на министъра на туризма Мирослав Боршош се проведе работна среща, посветена на **планинския туризъм в ПП „Витоша“**. В нея участваха представители на държавната и местната власт, неправителствения сектор и инвеститорите. На нея бяха представени позиции от Министерство на туризма, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на околната среда и водите, Министерство на земеделието и храните и Министерство на младежта и спорта. Компетентните институции потвърдиха, че актуализираният План за управление на ПП „Витоша“ е готов и предстои до края на април да премине междуведомствено съгласуване с Министерството на земеделието и храните и Министерството на околната среда и водите. След положителни становища, той ще бъде публикуван за обществено обсъждане.

В Министерството на туризма се състоя работна среща с министър Мирослав Боршош, зам. министър Ирена Георгиева и част от екипа на министъра на туризма. Обсъдени бяха обновяването и разширяването

на туристическата маркировка в България; разработването на национален туристически портал за туристите в планините, както и предстоящи събития, свързани с честванията на 130 години организиран туризъм в България.

На работна среща с **Томислав Дончев – вицепремиер и министър на иновациите и растежа** и Мартин Дановски - заместник-министър на иновациите и растежа, бяха обсъдени възможностите за подкрепа на дейностите на БТС от страна на министерствата на иновациите и растежа, на регионалното развитие и благоустройството, на образованието и науката, на земеделието и храните и на околната среда и водите.

Подчертано бе, че Министерството на регионалното развитие и благоустройството би могло да съдейства за обновяване на материалната (хижната) база на БТС чрез предоставяне на възможности съюзът да стане бенефициент по различни национални и европейски програми. Същото се отнася и за взаимоотношенията с Министерството на иновациите и растежа – кандидатстване по различни национални и европейски програми с цел

дигитализация на дейности на съюза, както и на Националното движение „Опознай България – 100 НТО“.

В Министерството на образованието и науката представителите на БТС обрнаха специално внимание на необходимостта от възстановяването на модул „Туризм“ (допълнителен час) по физическо възпитание в учебните програми и облекчаването на режима на достъп на ученици в планините. В срещата участва и проф. Атанас Георгиев – член на УС на БТС.

КМЕТЪТ ВАСИЛ ТЕРЗИЕВ ПРЕДСТАВИ ПРОЕКТА „ВИЗИЯ ЗА ВИТОША“

В началото на април т. г. кметът на София Васил Терзиев представи проекта на Столична община „Визия за Витоша“ в НДК. На събитието присъства и проф. Атанас Георгиев, член на Управителния съвет на БТС.

Визията се основава върху пет основни стълба, с цел планината да бъде достъпна за всички през цялата година. Основният фокус е върху инфраструктурната свързаност между София и Витоша.

„Най-важното е да интегрираме планината в града – така, както е било замислено едно време“, каза градоначалникът. Предложените решения включват развитие на пешеходни и велосипедни маршрути по поречието на реките във Витоша – т.нар. зелени коридори, и инвестиции в градския транспорт – нови и по-кратки автобусни линии, електробуси, големи буферни паркинги в Бояна и Драгалевци.

Що се отнася до болната тема за лифтовете на Витоша, от Столична община са готови

с два алтернативни сценария. Предпочитан вариант е да се възстанови Симеоновският лифт в партньорство с настоящия собственик – фирма „ТехноАлпин“ (която придоби „Витоша ски“). Това ще включва създаване на интермодален хъб около началната станция с буферен паркинг, автобусно депо, трамвайна връзка и дори възможна бъдеща спирка на метрото.

Ако до края на лятото не се постигне реален напредък с частния инвеститор, като резервен план Терзиев предвижда общината да се заеме самостоятелно с обновяването на Драгалевския лифт, след което парите ще се търсят от собственика на съоръжението.

Втората опорна точка е свързана със създаването на съвременна, безопасна и добре организирана туристическа

и спортна инфраструктура. Според Терзиев това може да бъде обновена и компактна ски зона, съобразена с текущите параметри. Тя може да се допълни с подкрепа за други спортове като параланеризъм, скално катерене, ски туринг, колхозене и други, но чрез ясно разделение на трасетата и възможности за провеждане на международни състезания.

По отношение на легловата база стратегията на общината е категорична: без ново застрояване и с приоритет реновиране на съществуващите обекти.

Визията предвижда строга защита на резерватите и каменните реки, включително Бистришкото и Торфеното бранище, управление на отпадъците и пречистване на отпадните води чрез въвеждане в експлоатация на пречиствателната станция „Брезовица“.

Програмата „Витоша на децата“ ще включва едnodневни „зелени класни стаи“, петдневни зелени училища за няколко

хиляди ученици, разширяване на програмата „Научи се да караш ски“, както и съвместната инициатива на Столична община и Сдружение „Български туристически съюз“ за масово изкачване на 1000 ученици на Черни връх през октомври.

Друга инициатива с участието на БТС е „Пътеки на гражданите“, организирана съвместно с Дирекция „Природен парк Витоша“. Тя предвижда гражданите да могат да участват в маркиране, почистване и облагородяване на пешеходни маршрути.

„Последната, но не и по важност точка във визията ни за Витоша, е добро управление“, каза кметът. Той посочи, че главната цел е държава, община, частен сектор и неправителствени организации да работят заедно за хармонично развитие на планината.

Пътната карта, която разписва всички ключови дейности, кой отговаря за тях и кога трябва да се случат, ще бъде достъпна на новата интернет страница **www.Vitosha.me**

АКТУАЛИЗИРАТ ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИРОДЕН ПАРК „ВИТОША“

В края на март т. г. по инициатива на министъра на туризма Мирослав Боршош се проведе работна среща, посветена на планинския туризъм в Природен парк „Витоша“. В нея участваха представители на държавната и местната власт, неправителствения сектор и инвеститори. От страна на Сдружение „Български туристически съюз“ присъстваха председателят Венцислав Венев и Васил Николов – член на Управителния съвет на БТС.

„Планината, която е символ на столицата и разполага с огромен туристически потенциал е много важна тема, за която най-накрая се събираме на едно място всички заинтересовани и отговорни страни – заедно да решим какво

е бъдещето на Витоша. За нас е изключителен приоритет да развиваме устойчиво туризма в планината и затова събираме всички страни с отношение към този процес“, заяви министър Боршош. По думите му целта е да се направи цялостен анализ и да се обсъдят възможностите за гарантиране на достъп до планината, без компромис за нейното опазване.

Представени бяха позиции на министерствата на туризма, на регионалното развитие и благоустройството, на околната среда и водите, на земеделието и храните и на младежта и спорта. Обсъдени бяха актуалното състояние на туристическата инфраструктура,

необходимостта от реконструкция на съществуващите съоръжения и от нови законодателни промени, както и съгласуването на всяка стъпка с екологичните норми.

Участниците в срещата бяха единодушни, че актуализирането на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ е предпоставка за реални действия.

Компетентните институции потвърдиха, че планът вече е готов и предстои до края на април да мине през междуведомствено съгласуване от Министерството на земеделието и храните и Министерството на околната среда и водите. След положителни становища той ще бъде публикуван за обществено обсъждане.

В КНЕЖА УЧЕНИЦИ СЕ СЪСТЕЗАВАХА В ТУРИСТИЧЕСКИ УМЕНИЯ

В края на март т.г. в Кнежа се проведе Шестият национален ученически преглед на туристическите умения „Кнежа 2025“, организиран от ТД „Сребрен“ и Община Кнежа, с подкрепата на Българския туристически съюз и спонсори.

При откриването на прегледа Йонко Петков - зам. председател на ТД „Сребрен“ – Кнежа връчи грамоти и поощрителни награди на участници в конкурса за рисунка и мултимедийна презентация на тема „Град Кнежа – моят роден град“, организиран по повод празника на дружеството.

В спортно-туристическите състезания участваха близо 300 души, в т. ч. 212 ученици, заедно с техните ръководители от училища или туристически дружества в Плевен (ТД „Кайлъшка долина“), Дряново (ТД „Бачо Киро“), Кнежа (ТД „Сребрен“), Етрополе (ТД „ТСЕ – Етрополе“), Бистрица (ТД „Погледец“), София, селата Търнава, Койнаре, Селановци, Глава, Еница и др. Те бяха разпределени в 53 отбора в три възрастови групи: 1-4 клас, 5-7 клас и 8-12 клас. Състезаваха се в дисциплините спортно-туристическа щафета от 4 поста с елементи на ориентиране, дартс, построяване на палатка за време, теглене на въже, викторина „Нашата България“.

РАБОТАТА С ДЕЦА НИ НОСИ УДОВЛЕТВОРЕНИЕ

Марин БОДИЛКОВ - председател на ТД „Сребрен“ – Кнежа, пред вестник „Ехо“

Г-н Бодилков, с какво настоящият преглед се отличава от предходните?

Ученическият преглед на туристическите умения в Кнежа съществува от 2017 г. (с прекъсване в периода на пандемията COVID-19). С всяка година броят на участниците расте, разширява се тяхната „география“ – Дряново, Бистрица, София, населени места в Северозападна България. По време го съчетаваме с празника на ТД „Сребрен“ (последната събота на март). По този повод организирахме конкурс за рисунка и мултимедийна презентация на тема „Град Кнежа – моят роден град“.

Учениците от Кнежа често печелят купи и медали. Как постигате тези резултати?

Отбори от Кнежа вече три пъти са печелили голямата купа „Кристален еделвайс“ в Националния преглед на туристическите умения и сръчност на яз. „Копринка“. Многобройни са купите и медалите от прегледи като „Златна есен – Етрополе“ (ТД „ТСЕ – Етрополе“), „Кристален еделвайс – Кайлъка“ на хижа „Среброоструй“ (ТД „Кайлъшка долина“ – Плевен) и др. Често печелим места в призовата тройка.

Как се постига това? Стараем се да ги мотивираме, макар че понякога това е излишно – самите деца идват с желание, участват в състезания, в НТП „По стъпките на Ботевата чета – Козлодуй – Околчица“ (от 2003 г. насам ученици от 4 до 12 клас), походите „По пътя на четата на поп Харитон и Бачо Киро“ от Бяла черква до Дряновския манастир, „По стъпките на Чолака“ и др.

Някои от децата пораснаха,

станаха учители и сега ни помагат, дори някои са членове на УС на ТД „Сребрен“ – Кнежа.

Какво бихте разказали за дейността на ТД „Сребрен“ – Кнежа?

Ние сме ново дружество, което сега прохода, и освен в ученическите прегледи засега участваме в регионални състезания. Когато „наберем сили“, ще имаме подготвени състезатели. В ТД „Сребрен“ – Кнежа имаме Пешеходен клуб, Вело клуб, Клуб по ориентиране, Клуб ветерани туристи и Клуб за ученически туризъм (учители). Нуждаем се от инструктори и треньори за дейностите и особено разчитаме на обмяната на опит с колеги от туристически дружества.

Календарният ни план е наситен. През април в Чипровци ще посетим Историческия музей (вкл.

„Килимената зала“), Чипровския манастир, екопътека „Деяница“, ще видим Чипровския водопад и други забележителности.

Как се справяте с финансирането на дейностите?

Община Кнежа ни помага, БТС също ни подкрепя, намираме и спонсори – кой колкото даде, връзваме горе-долу нещата. Нямаме собствени приходи и туристите обикновено сами си плащат разходите.

Какво Ви мотивира да вършите тази дейност без заплащане?

Работата с деца ни удовлетворява, чувстваме се полезни, помагаме им да израстват. Радва ни щастието в детските очи. Харесва ни да организираме по няколко прояви на месец. Това е и нещо като хоби. Домът ни се е превърнал в офис. Подготвяме посещения в Копривщица, Боров камък, после следва походът „По пътя на четата на поп Харитон и Бачо Киро“...

Зорница Банкова (дъщеря на Марин Бодилков) – работи в София като счетоводител и помага в дейностите на ТД „Сребрен“. Тя сподели: „От 2015 г. започнах да помагам в туристическите дейности с деца – това ми доставя удоволствие. През лятото в близкия лесопарк „Гергана“ провеждаме детски лагери на палатки и без телефони. А от похода „По стъпките на Ботевата чета – Козлодуй – Околчица“ се сдобих с толкова много познати, че имам по един почти във всеки град в България. Какво мотивира децата да участват в тези прояви – там те завързват приятелства, изпитват хубави емоции, откъсват се от своето ежедневие, учат се да общуват и да си помагат“.

СЛИВЕНСКИ ПЛАНИНАРИ ИЗКАЧИХА КАЙМАКЧАЛАН

На 5 април т. г. 50 планинари от ТД „Стоте войводи“ – Сливен изкачиха връх Каймакчалан, за да почетат паметта на воините от 11-и пехотен Сливенски полк и 1-ва дружина от 46-и пехотен полк, сражавали се там по време на Първата световна война.

Каймакчалан (2524 м) е първенец на планината Нидже. Намира се на границата между Северна Македония и Гърция. В превод от турски език името му означава „Връх на върховете“ или „Господар на върховете“, защото властва над бездна от безименни възвишения, коти и връхчета.

Битката при Каймакчалан се е състояла през септември 1916 г. между български и сръбски войници на Солунския фронт по време на Първата световна война (1915 – 1918). Тя остава в историята с огромните жертви и с необичайната надморска височина, на която е водена.

На 30 август 1916 г. на Каймакчалан са пратени български войници с цел укрепване на българската позиция и изграждане на път от кота 1881 към село Петалино. Това

са пет дружини, съставени от 11-и пехотен Сливенски полк (командван от полковник Никола Христов) и 1-ва дружина от 46-и пехотен полк. Българската войска успява да удържи върха до 1 октомври и се оттегля към по-северните си позиции в Завоя на Черна, за да възпрепятства настъплението на Сръбската армия. Българите претърпяват големи загуби и губят битката. Сърбите също дават много жертви. Тази победа за Антантата няма особено значение, защото акцията ѝ е прекратена заради времевите условия на идващата зима.

Черна, за да възпрепятства настъплението на Сръбската армия. Българите претърпяват големи загуби и губят битката. Сърбите също дават много жертви. Тази победа за Антантата няма особено значение, защото акцията ѝ е прекратена заради времевите условия на идващата зима.

ЕТРОПОЛЕЦ ПРЕМИНА „ЕМИНЕ-КОМ-МИДЖУР“ В ЗИМНИ УСЛОВИЯ

В периода 6 – 27 март т. г. Цветан Христов от Етрополе е осъществил прехода „Емине – Ком – Миджур“. 46-годишният планинар е изминал над 700 километра по билото на Стара планина сам и в зимни условия. Избраният от него маршрут е обратен на класическия „Ком – Емине“ – отсечка от международния пешеходен маршрут ЕЗ, с продължение до връх Миджур (2169 м) –

първенец на Западна Стара планина и на Сърбия.

Цветан Христов отделил специално внимание на екипировката. По време на похода в раницата си носел всичко необходимо, за да бъде независим от нощуването в хижи. В края на деня, когато бил уморен, спирал и разпъвал палатката. Много добре преценявал колко храна и вода трябва да носи до следващото зареждане. Негови приятели от ТД „Старопланински турист“ – Етрополе пък го снабдили с допълнителни припаси на проход Кашана.

Етрополецът споделил, че е имал късмет с добро време. Единственият критичен момент бил преди връх Ботев, когато времето се влошило и станало невъзможно да прекара нощта на палатка. След тежък четиричасов преход във виелица и ураганен вятър той успял да достигне заслон „Маринка“.

По информация от: mnews.bg

ПОКАНА ЗА ОБЩО СЪБРАНИЕ от Управителния съвет на ТД „Еделвайс“ – гр. Сандански

Управителният съвет на ТД „Еделвайс“ – гр. Сандански, на основание чл. 26, ал. 1 от ЗЮЛНЦ, свиква Отчетно общо събрание на дружеството на 16.05.2025 г. от 17:30 часа в сградата на дружеството при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Отчетен доклад за дейността на дружеството през 2024 г.
2. Отчет за финансовия резултат от стопанската и стопанската дейност за 2024 г.
3. Приемане бюджет за 2025 г.
4. Вземане на решение за изменение на Устава на ТД „Еделвайс“ – гр. Сандански.
5. Избиране на делегат за Общото събрание на БТС.
6. Разни.

При липса на кворум, на основание чл. 27 от ЗЮЛНЦ Общото събрание ще се проведе в същия ден в 18:30 часа, на същото място, независимо от броя на присъстващите членове на сдружението.

Управителен съвет на ТД „Еделвайс“ – гр. Сандански

ПОКАНА ЗА ОБЩО СЪБРАНИЕ от Управителния съвет на ТД „Осогово“ – гр. Кюстендил

Управителният съвет на Туристическо дружество „Осогово“ – гр. Кюстендил, свиква Общо отчетно събрание на 30.04.2025 г. (сряда) от 18:00 часа в голямата зала на Читалище „Братство“ в град Кюстендил. Събранието ще се проведе при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Отчет на УС за дейността на дружеството за 2024 г.
2. Отчет на Контролния съвет за 2024 г.
3. Приемане на проектобюджета на дружеството за 2025 г.
4. Избор на делегат за Общото събрание на БТС – София.

При липса на кворум, на основание чл. 27 от ЗЮЛНЦ Общото събрание ще се проведе в същия ден в 19:00 часа, на същото място, независимо от броя на присъстващите членове на сдружението.

Поканват се всички членове на сдружението да участват в Общото отчетно събрание. Право на участие имат само членове, които към 30.04.2025 г. са заплатили членския си внос и носят белите си книжки.

Управителен съвет на сдружение ТД „Осогово“ – гр. Кюстендил

№ 24В

Археологически комплекс „Дуранкулак – Хаманджия”

ДУРАНКУЛАШКОТО ЕЗЕРО И ГОЛЕМИЯТ ОСТРОВ

ПАЗЯТ ДРЕВНИ КУЛТУРИ И ЗАЩИТЕНИ ВИДОВЕ

Община Шабла се намира в Североизточна България и е разположена в Южна Добруджа с административен областен център град Добрич. Площта на общината е над 329 кв. км., населените места са 16. На изток граничи с Черно море, на запад с Община Генерал Тошево, на север с Република Румъния, а на юг – с Община Каварна. Община Шабла е най-източната община в Република България, а нос Шабла - най-източната точка на страната. През нея преминава републиканският път I-9, който по цялото си протежение съвпада с европейски път E 87, който свързва Турция с Украйна.

Археологическият комплекс „Дуранкулак-Хаманджия“ е разположен на километър южно от село Дуранкулак, община Шабла, в района на Дуранкулашкото езеро. Разстоянието от Варна е 100 км., от общинския център Шабла 18 км., а от границата с Република Румъния - 6 км.

Археологическите проучвания в Дуранкулак започват през 1974 г. Те са ръководени от проф. Хенриета Тодорова (1933-2015 г.) През различни периоди в нейния екип са участвали археолозите К. Ботов, Т. Димов, Я. Бояджиев, В. Драганов, К. Меламед, М. Аврамова, Г. Мавров, И. Буров и много други. След 2015 г. обектът се проучва от Иван Вайсов и Владимир Славчев.

Животът на това място датира от V хил. пр. Хр. с най-древното, трайно установило се население в тази част на Европейския континент, представено чрез **археологическата култура Хаманджия**, открита за първи път през 50-те години на XX в. в Северна Добруджа, Република Румъния.

То ни е оставило най-старата каменна архитектура в континентална Европа, най-ранното обработено злато от каменно-медната епоха и най-големия проучен праисторически некропол от V хил. пр. Хр.

На Големия остров в Дуранкулашкото езеро са разкрити осем културни пласта с обща височина от 4 до 4,5 м. Първите два са от времето на ранната каменно-медна епоха, следващите четири - от времето на късната каменно-медна, един от късната-бронзова епоха и един от ранното средновековие.

Археологическата характеристика на целия комплекс е следната:

- **Неолитно селище „Дуранкулак-Блатница“** – втора половина на VI-то хилядолетие пр. Хр.

- **Праисторически некропол**, функционира непрекъснато повече от цяло хилядолетие. Откритите 1204 гроба от новокаменната и каменно-медната епоха го правят най-голямото праисторическо явление от този вид в света.

- **Тракийско селище от XIII-XII в. пр. Хр.** – късна бронзова епоха. Това е единственият изцяло изследван обект на Балканския полуостров от времето на Троянската война.

- **Пещерен храм (светилище) на тракийската Велика богиня - майка Кибела** – края на IV-I в. пр. Хр.

- **Античен некропол** на западния бряг на Дуранкулашкото езеро –

III в. пр. Хр. – IV в. сл. Хр.

- **Старобългарски селище от IX-XI в.** Изследвано е на цялата му площ. Открити и проучени са повече от 240 сгради.

- **Старобългарски некропол** на западния бряг на езерото - синхронен със селището.

- **Селищна могила Големия остров** в Дуранкулашкото езеро – обитавана през част от каменната и цялата каменно-медна епоха (цялото V-то хил. пр. Хр.), а и в по-късно време. Културният пласт на могилата илюстрира една от най-високо развитите култури в праисторическия свят Хаманджия, намерила своя апогей в еволюцията на култура Варна. Тази селищна могила е единственият изцяло проучен многослоен археологически обект от каменно-медната епоха в района на Западното Черноморие. Тук беше открита и най-старата каменна архитектура на Европейския континент.

Туристическият маршрут, който предлагаме на посетителите, е пешеходен с дължина около 1200 м. Започва от билетния център, където ще получите обща информация за археологическия комплекс. Също така може да закупите сувенири и рекламни материали, вода и безалкохолни напитки и да получите печат от „Опознай България 100-НТО“.

По пътя, който минава успоредно на езерния бряг, достигате до издигната над него наблюдателна площадка

с монтиран на нея монетен бинокъл. Ако погледнете през него, ще надникнете в тръстиката. Пред вас ще оживее птичата общност на **защитената зона „Дуранкулашко езеро“**. Може да се наблюдават корморани, лебеди, ако имате късмет и пеликани. Природната забележителност „Дуранкулашко езеро“, като естествена влажна зона и като място за почивка на прелетни птици (орнитологично важно място), принадлежи към уникалните и представителни екосистеми според националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие в България. Защитената територия е заета от водна и водолюбива растителност. По двата острова и по дигите е разпространена сухолюбива тревиста растителност. От водолюбивата растителност най-голяма площ (80% от площта на растителния свят) заемат съобществата на тръстиката, следвани от теснолистния папур, широколистния папур, езерния и тръбестия камъш. Дуранкулашкото езеро, разположено на черноморския бряг, представлява плитък лиман, отделен от морето с пясъчна коса, широка 50-70 м. Образувано се е преди около 10 000 години. Сладководното Дуранкулашко езеро е сред най-значимите и най-добре запазените крайбрежни влажни зони в България, с международно значение за опазването на повече от 260 вида ендемични, редки и застрашени от изчезване растения и животни. То е представителен образец на естествените крайбрежни езера от лиманен тип по западното крайбрежие на Черно море.

Във влажната зона се срещат 12 вида растения с важна международна и национална консервационна значимост.

Находището на триръбестия камъш е най-представителното за България.

Това място е с най-голямо значение за опазването на птичата фауна. Зимувашите популации на 3 вида водолюбиви птици (голяма белочела гъска, червеногуша гъска и зеленоглава патица) и численостите на други 2 вида (малък корморан и розов пеликан) имат главна заслуга за международното признаване на влажната зона като Рамсарски обект.

Скоро вече сте в посетителския център. Там, на обширната сенчеста веранда, ви очаква вашият гид, чиято беседа ще ви върне хилядолетия назад във времето. Очилата с виртуална реалност, информационните пана и малката експозиция допълнително ще обогатят вашата представа за живота на хората, обитавали Големия остров преди хиляди години. Ще получите информация за най-старото обработено злато, открито в Дуранкулак, и още, и още ...

На острова ще разгледате каменните останки от най-ранната каменна архитектура в континентална Европа. Ще минете по улици на седем хиляди години. На южния бряг, от височината на дървения мост ще видите останките на единствения елинистически пещерен храм на богинята Кибела.

Култът към Кибела е един от най-старите малоазийски култове, засвидетелствани в писмени източници. В тях богинята е почитана като Майката Земя, Майката на природата, Майката на боговете. Пещерното светилище на тракийската Велика богиня-

майка Кибела съществувало от края на IV до I в. пр. Хр. То е било изградено във вътрешността на карстова пещера на южния бряг на острова в началото на елинистическата епоха. По време на разкопките е открита оброчна плоча на богинята и други находки от този период. Пещерният храм е с дължина 25 м и ширина 6,40 - 8,15 м.

Нашият разказ завършва, но това не е всичко.

Посетете археологическия комплекс „Дуранкулак-Хаманджия“ и ще се убедите сами. Очакваме Ви.

Археологическият комплекс е изграден по проект № ROBG-407 „Възстановяване на уникалното общо културно наследство и насърчаване на съвместния туристически продукт „Хаманджия – първа цивилизация на Стара Европа“ по Програма ИНТЕРРЕГ V-A Румъния-България 2014-2020 г. Проектът бе изпълнен в партньорство с Община Черна вода, Република Румъния. Комплексът приема посетители от месец април 2024 г.

За повече информация относно култура Хаманджия посетете официалната страница: www.hamangia.eu

В началото на месец ноември 2024 г. археологически комплекс „Дуранкулак-Хаманджия“ стана част от Национално движение „Опознай България - 100 национални туристически обекта“ (№ 24В), администрирано от Българския туристически съюз.

Къде да ни намерите?

Област Добрич, с. Дуранкулак, община Шабла; координати – 43.669444° с. ш. 28.5325° и. д.; имейл: obshtina@shabla.egov.bg; тел.: +359 882 054 860 Официален сайт – <https://hamangia.eu/>

Работно време:

Почивни дни: понеделник и вторник
Работни дни: от сряда до неделя от 10:00 ч. до 18:00 ч.
Входни билети се продават до 17:00 ч.

Ценоразпис:

– деца до 7 години – безплатно
– ученици/студенти – 6,00 лв.
– възрастни – 12,00 лв.
– пенсионери – 10,00 лв.
– групови посещения над 15 човека – 10,00 лв.
– цена за беседа – 30 лв.

Илиян ХРИСТАКИЕВ – ст. експерт „Културно-историческо наследство“ в Община Шабла

ДЕСЕТЕ ПЛАНИНСКИ ПЪРВЕНЦИ

ВРЪХ БОГДАН – ПЪРВЕНЕЦЪТ НА СРЕДНА ГОРА

Средна гора е разположена в централната част на България, успоредно на Стара планина. На север граничи с подбалканските котловини, на юг – с Горнотракийската низина, на запад – от Панчаревския пролом на р. Искър, а на изток завършва със Зайчин връх при големия завой на р. Тунджа, който се намира северно от Ямбол. В тези си граници тя е с дължина 250 км. и ширина около 50 км. На територията ѝ е разположен поддържан резерват „Богдан“.

Средна гора се състои от три дяла: Ихтиманска Средна гора, Същинска Средна гора и Сърнена Средна гора. Границите между тях минават по проломите на реките Тополница и Стряма.

Неголямата надморска височина, благоприятният климат и добре развитата пътна инфраструктура дават възможност за целогодишен туризъм както до летовища и хижи, така и до културно-исторически забележителности и паметници.

Връх Богдан е най-високият в Средна гора, с надморска височина 1604 м. Той заема средишно положение в най-високия от трите дяла на Средна гора - Същинска Средна гора. Връх Богдан е последният по височина сред десетте планински първенци. От него се откриват необятни

гледки във всички посоки.

Основен и най-удобен изходен пункт за връх Богдан е **град Копривщица**, разположен западно от него. В града има две **туристически спални: „Войводенец“ (1021 м н. в., 32 легла) и „Богдан“ (1021 м н. в., 22 легла).** Тел. за контакти **0885 63 20 35.**

Маршрутът за връх Богдан започва от Керек мост и чешма, минава по улица „Петко Кълев“ и ул. „Георги Бенковски“ и отива до последната къща на града. Тръгва се по почвен път срещу течението на Крива река. След около 1.30 часа се отделя пътека, която за 30 минути извежда до Плачкова поляна, където са останките на хижа „Богдан“ (2 часа). Продължава се на изток през стара букова гора и след 30 минути стръмната пътека извежда до пирамидата на **връх Богдан (общо 2.30 часа)**, край скалистата група Детелинова грамада.

Основен изходен пункт за връх Богдан от изток е **хижа „Средногорец“ (1486 м н. в., 85 легла).** За контакти тел. **0988 20 02 65, 0893 96 96 95.**

До хижа „Средногорец“ се стига по камионен път от село Богдан, Община Карлово – 24 км. и от село Старосел, Община Хисаря – 22 км. От хижа се

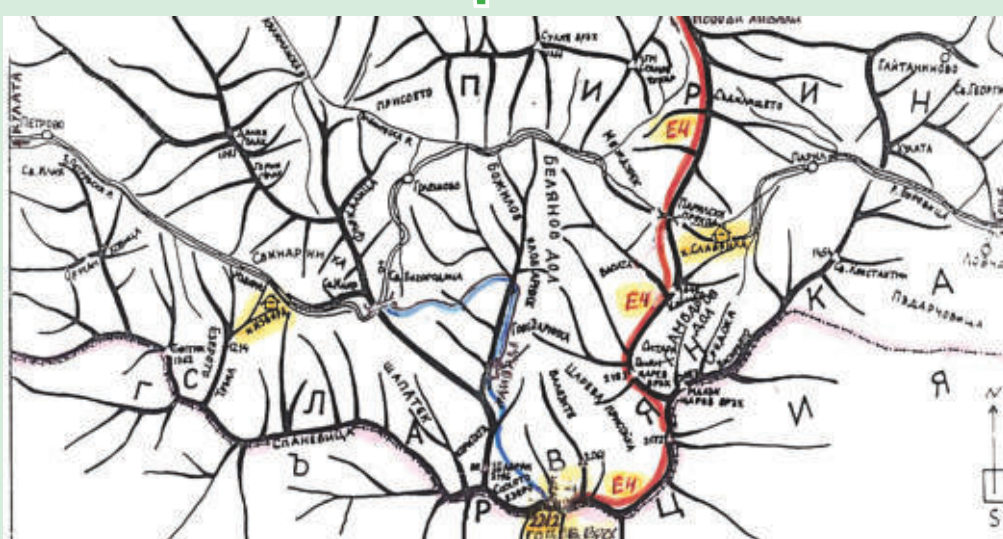
тръгва на запад през гора, но скоро се излиза на откритото възвишение Средноноса, между върховете Малък Богдан и Богдан. От тук се подсича южния склон на връх Богдан в посока х. „Богдан“, но за върха се тръгва по поляната на западния склон, навлиза се в гората и край Детелинова грамада се излиза на връх Богдан (1.30 часа).

ГОЦЕВ ВРЪХ – ПЪРВЕНЕЦЪТ НА СЛАВЯНКА

Славянка планина е разположена южно от Пирин, на границата между България и Гърция. Главното ѝ било е в посока запад – изток с дължина 20 км. и ширина 10 – 12 км. На север се свързва с Пирин чрез Парилската седловина, на югозапад – със Сентгелска планина на гръцка територия, на изток – със седловината Пъдарчовица, която я отделя от Стъргач, а на юг – с планините Шаралия и Черна гора в Гърция. По билото на Славянка минава държавната граница между България и Гърция, като по-голямата ѝ част се намира на българска територия. В Славянка се намира биосферен резерват „Алибутиш“.

Гоцев връх е първенецът на Славянка и е шестият по височина сред 10-те планински първенци. Той е разположен на самата гранична линия. Върхът е изключително панорамен: на север е Пирин планина, зад нея е Рила, на север-североизток се очертават многобройните дъли на Родопите; на северозапад – планините Осогово, Влахи, Малешевска и Огражден, а на запад се издига крайграничната верига на Беласица. Интересни панорами се разкриват към планините в Северна Гърция – на изток-североизток се извисява

мраморният масив на Боздаг и граничната Стъргач, на югоизток – Сентгелска планина. Гоцев връх е крайната точка от българския участък на Европейския туристически маршрут Е-4.

Основни изходни пунктове за Гоцев връх са хижите „Славянка“ и „Извора“. Маршрутите са летни.

Хижа „Славянка“ се намира в североизточната част на планината на 1021 м н. в., две сгради с общо 66 легла, самостоятелни и етажни бани и тоалетни, локално отопление, сателитна телевизия, семинарни зали, туристическа столова и кухня,

тел. **0882966221, 0882 96 64 84 и 0882 96 64 85) – 6 часа.** До нея се стига от село Парил, Община Гоце Делчев. Селото се намира на 20 км. от град Гоце Делчев, през с. Копривлен. Тръгва се от западния край на с. Парил по камионен път. След около 20 минути се достигат старите телени гранични ограждения, следва голям завой на пътя и се излиза пред сградите на х. „Славянка“ (общо 1 час, 4 км.)

За Гоцев връх се тръгва на запад по камионния път с. Парил – с. Голешово, който минава над хижа и за 20 минути излиза на Парилската седловина. Върви

и през малка поляна извежда на голяма седловина над внушителната карстова пропаст Хамбаров дол (1.30 часа). **След него маршрутът до билото на юг и до връх Шабран на запад е лавиноопасен.** Маршрутът отново навлиза в гората с много завои, набира височина, излиза над горския пояс, продължава по вкопаната по стръмния склон пътека и на широки серпентини изкачва каменния купол на величествения и обзорен Голям Царев връх (2183 м) – 3 часа. **При мъгла в този участък има опасност от изгубване.** От върха пътеката продължава на

юг-югоизток и след 15 минути излиза на държавната граница при гранична пирамида 103. После се продължава на юг, по самата гранична линия и през седло се излиза на Малък Царев връх (2087 м) при гранична пирамида 102. Продължава се по граничната линия и след дълго спускане и отново изкачване се достига бетонната кота на Гоцев връх (2212 м н. в.) – общо 5 часа от хижа „Славянка“.

Основен изходен пункт за Гоцев връх от запад е **хижа „Извора“ (704 м н. в., 40 места, вътрешни тоалетни и бани, локално отопление, туристическа столова и кухня, тел. 0882 96 63 72, 0899 20 90 77).** До хижа се стига по асфалтово шосе от с. Петрово, Община Сандански – 6 км.

За Гоцев връх се тръгва по асфалтовия път за с. Голешово на изток и след около 3 км. се достига най-високата му точка. От тук вдясно се отделя камионен път (синя лентова маркировка), който с няколко серпентини набира височина, излиза на странично било, което се спуска от главното и достига местността Ливадето (Ливада) – голяма поляна с чешма и малка постройка, която може да се използва за подслон. В горния край на поляната пътеката завива наляво и навлиза в мурова гора. Над нея пътеката продължава, вкопана в склона на връх Шабран, достига заравненост и по къс стръмен наклон излиза на Гоцев връх (3 часа).

ВРЪХ РУЙ – ПЪРВЕНЕЦЪТ НА РУЙ ПЛАНИНА

Руй планина е разположена в Западна България, над град Трън и заема най-западната част на Верило-Руйската планинска верига. Част от Руй се намира на територията на Сърбия, а държавната граница между Сърбия и България минава по главното ѝ било. Руй има обща площ около 86 квадратни километра и се простира в посока запад-изток с дължина 20 км и ширина 8 км. В южна и в източна посока на наша територия се ограничава от река Ерма, на запад се свързва с Влахи планина, на югоизток от нея е Ездимирска планина, а на изток тя се свързва с Гребен планина. Релефът на планината е разнообразен: долини, котловини и проломи. Една от нейните забележителности е **ждрелото на река Ерма**, което е включено в списъка на 100-те Национални туристически обекта. До около 1500 метра надморска височина планината е обрасла с букови и дъбови гори.

Връх Руй (1706 м н. в.) е най-високият в Руй планина. Той е деветият по височина сред 10-те планински първенци. Има формата на триъгълна пирамида, покрит е с планински пасища и е на самата гранична линия с Република Сърбия. От него се разкриват забележителни гледки към река Ерма, по-малките планини Кървав камък, Еловишка, Ерулска, Милевска и Ездимирска, грандиозният

силует на Рила, куполът на Витоша, хребетът на Стара планина, както и няколко планини в Сърбия.

Маршрут: град Трън – хижа „Ерма“ (1 км., 15 мин.) – с. Ломница (5 км., 1 час) – хижа „Руй“ (2.30 часа) – връх Руй (1 час) – с. Забел (2.30 часа) или с. Турковци (2.30 часа) – летен маршрут.

Тръгва се от град Трън по асфалтовия път на север по течението на река Ерма. След 15 минути се достига хижа „Ерма“ (700 м н. в.). Продължава се по шосето на север и малко преди водослива на река Ломница с река Ерма, преди началото на ждрелото, пътят минава вляво от реката и покрай мотел-ресторанта достига центъра на с. Ломница. Оттук в западна посока се тръгва по маркирания с червен цвят горски път по десния бряг срещу течението на реката, сред широколистна гора. Понякога се преминава по левия бряг на реката, сред разредена широколистна гора. Пътят изкачва вляво и след 2 часа се достига местността Рибарника сред смесена букова и борова гора, с малък водоем и останки от ловна хижа. Тук маршрутът рязко свива вляво и след 20 минути изкачване извежда на обширните поляни в местността Козина поляна, където е разположена **хижа „Руй“ (1386 м н. в., 40 легла), тел. 0877 096 897.**

Маршрутът за връх Руй **няма маркировка** и започва зад хижа в западна посока,

сред високи треве и храсти в букова гора, срещу течението на река Стругарница, минава край чешма и малък паметник, прекосява реката и започва да се изкачва по стръмния склон над горния пояс.

Пътеката на места е слабо забележима, излиза на граничното било и по него в южна посока извежда на връх Руй. От върха започва слизане право на югоизток, по тревистия му склон **без маркировка. При мъгла има опасност от изгубване.** След около 30 минути се излиза на горски път край тухлена постройка с чешма и голяма поляна в местността Преслап. Наляво (север) маркираният в червен цвят път отива за 30 минути до хижа „Руй“, а надясно продължава до голяма седловина поляна в местността Пикета. На 15 минути след поляната, при малка постройка от този път, наляво се отделя друг път (жълта маркировка).

Последният с много завои отива до село Турковци за 2 часа. За същото време се стига до село Забел, ако се продължи вдясно, по червената маркировка. От двете села асфалтови пътища (2 км.) водят до основния път от град Трън към ГКПП Стрезимировци.

страницата подготви: Йордан ЙОРДАНОВ

ТА „ОРЕЛА 1935“ НАВЪРШИ 90 ГОДИНИ

Тази година ТА „Орела 1935“ чества 90-годишнина. По този повод през март бяха организирани поход до х. „Фенера“ и разходка по една от пътеките на Иван Вазов. Официалното тържество се състоя на 25 март в НЧ „Иван Вазов“. Туристите и гостите за празника бяха поздравени от председателя на ТА „Орела 1935“ Пепа Нейчева, която направи преглед на историята, дейността и перспективите за развитие на дружеството. В празничната програма участваха ученици от ОУ „Климент Охридски“, СПУ „Христо Смирненски“, ОУ „Васил Левски“ и танцов състав при НЧ „Иван Вазов“ – Хисаря.

Васил Николов, член на УС на БТС, връчи паметен плакет и отличия на БТС на изявени туристически дейатели. Връчени бяха и членски карти на БТС на деца - любители на пешеходния туризъм. Награди за най-добри художествени рисунки на деца на възраст от 5 до 15 години в организираната изложба „Млад турист“ връчи Ива Вълчева – кмет на Община Хисаря.

В експозето си г-жа Пепа Нейчева разказа интересни моменти от историята на ТА „Орела 1935“. През есента на 1934 година няколко младежи от Хисаря, ученици в Карлово, се включват в туристически излети на карловски туристи. Те участват и в строителството на хижа „Васил Левски“. Това ги мотивира да основат свое дружество „Богдан“, на името на най-високия връх в Средна гора (1604 м). През пролетта на 1935 г. дружеството е утвърдено от Българския туристически съюз, с което се поставя началото на туристическото движение в Хисаря.

За първи председател е избран свещеник Никола, родом от с. Паничери, а за секретар Желязко Колев, служител в инвалидния дом „Хисар“ (днес санаториум на Министерство на отбраната). За година членовете на дружеството нарастват на петдесет човека. Това ги entusiasмира и решават да построят хижа в местността „Коритата“, по подобие на карловската хижа. За целта хисарските туристи организират и се включват в мероприятия за събиране на средства - вечеринки, певчески групи, томболи, народни празници като коледуване и лазаруване. Така до 1941 г. те събират 300 000 лв. Председател на дружеството по това време е Евтим Сотиров, а секретар - Борис Бормалийски. Според тогавашните закони големи суми не можело да се държат в частни лица и те внасят парите в банка. След 1945 г. обаче цялата сума е одържавена. После уж предадена

на „Почивно дело“, след това парите изчезват неспойно къде. Това отчайва хисарските туристи - пропаднали са години на упорит труд и дейността им бавно замира. С това завършва първият етап на организиран туризъм в Хисаря.

С възстановяването на БТС през 1957 г. се създават оптимистични възможности и хисарските туристи не ги пропускат. На 21 декември 1957 г. тридесет и един ентузиастични създават ново туристическо дружество „Орела“, кръстено на едноименния връх над м. Коритата, който е на територията на Община Хисаря. За председател е избран Петър Конов, а за секретар - Желязко Колев. Само за година членовете стават 100, а на отчетно-изборното събрание през 1958 г. за председател е избран многообещаващият учител по география Енчо Енчев, а за секретар - Васил Колчев. Енчо Енчев оправдава надеждите на туристите и затова остава на тази длъжност 40 години. За приноса си той получава отличията „Заслужил деятел на БТС“ и почетен гражданин на гр. Хисаря. Дружеството става член на БТС със свое знаме и печат. Сред първите задачи е построяването на туристически заслон „Сакар“, който се намира почти в средата на пътя от с. Хисаря до планираната тяхна хижа. Успешното му бързо завършване през 1959 г. ги насърчава да вземат решение за построяване и на хижа „Фенера“ под едноименния връх. За целта дружеството възлага на архитект Духнев да изготви проект за хижата.

Строителството продължава до 6 септември 1964 г., когато е официалното откриване на хижата. Голяма помощ в строителните дейности оказва Министерството на отбраната. То предоставя два хеликоптера за изнасяне на цялото вътрешно оборудване, принос за което има тогавашния министър Добри Джурев. Неоценима е помощта и на Райко Дамянов - зам. председател на МС и председател на БТС, както и на секретаря на БТС Георги Божков. Към новата хижа проявяват интерес и ръководители като Станко Тодоров, който като министър-председател през 1967 г. посещава хижата с голяма част от министрите. Ген. Добри Джурев, заедно с целия състав на Генералния щаб, няколко пъти празнува рождения си ден на хижата. Чест гост тук е и патриарх Кирил, който е с положително отношение към туризма и алпинизма. До 1990 г. пътят до х. „Фенера“ е проходим за автомобили, а днес тя е достъпна само с високопроходими автомобили.

Развива се и активна туристическа дейност, в която участват ученици, служители и работници от различни ведомства в Хисаря. Ежегодно се организират градски състезания по туризъм, окръжни и републикански състезания по ориентирание; екскурзионни летувания в Рила, Пирин, Родопи, Средна гора, Осогово. Правят се редовни походи по маршрута „Ком-Емине“, водни походи по р. Марица със салове, по Дунав със салове и лодки, както и едномесечно плаване с каяци по Черноморския бряг от с. Блатница до с. Резово.

В годините на прехода към демокрация настъпват промени в дружеството, които засягат туристическото движение. През 1991 г. за председател е избран Живко Гаргов, който трябва да изпълни най-тежката задача - пълна ликвидация на имущество и персонал. Дружеството (управителният съвет и членовете) запазва своята дейност и традиции с лични средства.

През 2004 г. със съдействието на Община Хисаря по повод включването

на града в списъка на 100-те национални туристически обекта се провежда учредително събрание. За председател е избран Иван Чавов, който предприема необходимите законови действия за възстановяване и вписване на дружеството като дружество с нестопанска цел. В това си качество то поема и стопанисването на х. „Фенера“. Въпреки проблеми с наематели и сключени договори туристическата дейност не прекъсва. От община Хисаря (по спортния календар) се отпускат средства за ежегодно провеждане на ученически походи.

През 2008 г. за председател на дружеството е избрана Ваня Бегова с основна мисия привличане на младежи и деца в дейностите на туристическото дружество - създаване на навици за движение в планината; интерес към обектите НД „Опознай България - 100 НТО“. Провеждат се велопоходи и велосъстезания, които стават традиционни по време на празниците на града.

От 2012 г. за председател на дружеството е избран Стоян Чолаков. Основните задачи на новото ръководство са активизиране участието на ученици в туристическите дейности, регистрация на дружеството в Министерството на правосъдието и туризма и осигуряване на документи за собствеността на хижата. За осемгодишен период са проведени пешеходни преходи в Рила, Пирин, Стара планина, Осогово, Витоша, Олимп и посетени обекти от движението „Опознай България - 100 НТО“. През 2017 г. хижа „Фенера“ е категоризирана с два „еделвайса“.

От 2020 г. за председател на дружеството е избрана Диана Денкова. Пешеходният туризъм се поддържа и се осъществява с активното участие на туристи ветерани. През декември 2023 г. със спонсорство от Община Хисаря и със съдействието на Стоян Чолаков и доц. Сандю Бешев бе издадена книга в памет на Енчо Енчев „85 години от живота, отдадени на туризма“ - история, събития и спомени от ветерани и бивши председатели на дружеството.

От 2024 г. на общо събрание бе избрано настоящото ръководство. Информацията между туристи и БТС чрез технологични въведения стана по-достъпна. През септември същата година хижа „Фенера“ навърши 60 години. Открити бяха чешма в памет на Енчо Енчев и паметна плоча на хижата в памет на строителите. Осъществени бяха проявите по календарния план. Създадохме Фейсбук група с цел подобра информираност на членовете и привличане на нови членове. Членската маса се увеличи двойно и към момента е 62-ма души. Имаше и много симпатизанти. Реализирахме акция „Да спасим дърветата“ в нашия „Зелен град на България“. Предприехме действия за осъществяване повелата на БТС за развитие на ученически и младежки туризъм - организиране на младежки и детски туристически групи с цел съхраняване, обогатяване и развитие на туристическото движение (чрез опознавателни преходи по екотъпки в общината). Организирахме официално връчване на значки на движението „Опознай България - 100 НТО“. Участваме активно в националните прояви и имаме пълната подкрепа от страна на ръководствата на БТС и Община Хисаря.

През изминалите 90 години водещи и активни организатори са учителите с техните умения да откриват, насочват, обучават и осъществяват желанията на децата чрез практически занимания.

Пепа НЕЙЧЕВА – председател на ТА „Орела 1935“ - Хисаря

40 ГОДИНИ ВГТП „ЕХО“ НА КРИЛЕТЕ НА ПЕСЕНТА

С много настроение, поздравления, аплодисменти, цветя и подаръци премина празничният концерт, посветен на 40-та годишнина от създаването на Вокална група за туристически песни „Ехо“ при ТД „Орлово гнездо“ – Казанлък.

Юбилейният концерт се състоя на 22 март в салона на Военния клуб в Казанлък. Още с първата си песен хористите завладяха публиката до самия край на концерта. Изпълнени бяха любими песни като „Горска нощ“, „Вечерна звезда“, „Влюбени и смели“, „Кременски езера“, „Дружно на Соколна“, „Любовта е зелена

гора“ и много други. Певците накараха хората да почувстват свободолюбивия дух и родолюбие на казанлъчани. Аплодисментите растяха, а екзалтираната публика ставаше на крака и пееше заедно с хористите.

Като гост-изпълнители в концерта участваха хор „Средногорски звуци“ при ТД „Сърнена гора“ – Стара Загора и Детска вокална група за обработен фолклор „Изворче“ при НЧ „А. Константинов 1919“ – с. Ясеново.

По повод годишнината на хористите бяха връчени: плакет от БТС, плакет

и поздравителен адрес от СТХБ, от Община Казанлък, поздравителни адреси и подаръци от туристическите хорове „Средногорски звуци“ – Стара Загора, „Кайлъшко ехо“ – Плевен, „Иван Апостолов“ – Петрич и др.

Вече 40 години вокалната група разнася славата на Казанлък като град с утвърдени певчески традиции. Като член на Сдружението на туристическите хорове в България групата традиционно участва в песенни празници като „Песните на България“, фестивали на туристическата песен, концерти у нас и

в чужбина. Най-мощен сред изявите на ВГТП „Ехо“ е Националният песенен празник „Прекрасна си, мила Родино!“ който се провежда в Казанлък и събира многобройни хорове от страната. Безспорен принос за певческото израстване на ВГТП „Ехо“ има неговият художествен ръководител Валентин Узунов, който ръководи формацията вече 28 години. Признание за творческите постижения на групата са многобройните награди и отличия, сред които са медал „Алеко Константинов“ на БТС, наградата на СТХБ „Филип Аврамов“ (2006 г.) и др.

МУЗИКАТА ДАВА ПРОСТОР И ЗДРАВЕ

Валентин УЗУНОВ – художествен ръководител на ВГТП „Ехо“ при ТД „Орлово гнездо“ – Казанлък пред в. „Ехо“

Валентин Узунов е роден в Казанлък, по професия е строителен инженер. От 1996 г. е художествен ръководител на ВГТП „Ехо“. Споделя, че в семейната му среда има много певци и музиканти: „Дядо ми беше добър гайдар и вечер често свиреше

с гайдата. Той ми показва как със смяната на такта например от Дайчово хоро може да се получи ръченица, Ганкино хоро или нещо друго. Баща ми пееше много хубаво, майка ми също, сестра ми и днес пее във ВГТП „Ехо“. В IV-и клас ме записаха в музикална школа по акордеон. С дядо и баба ходехме да свири в село Ясеново. Като се ожених се оказа, че и жена ми обича да пее. Когато аз свиря, тя винаги пее с мен.

Като млад инженер бях по работа в завод „Арсенал“. Запознах се с хора от вокалната група, включих се като певец, защото музиката е в сърцето ми. Тогава председател на групата бе Нейко Арапов. След като отпразнувахме 10-годишнината на вокалната група аз поех отговорността на художествен ръководител. На първите репетиции не знаех какво да правя, но постепенно се научих – разсвирване, разпяване и т.н. С желание човек постига всичко. Като се пенсионирам, ще

създадем група „Аз искам да пея“ с певци от Казанлък и ще имаме разнообразен репертоар. Не съм привърженик само на един музикален жанр. Свирия всичко. Не харесвам донякъде поп-фолка, но всъщност не харесвам неща, които не са добре „изпипани“.

Твои хористи казват, че ги съветваш докато пеят, да си представят картини по текста на песента.

За да свършиш нещо добре, трябва да го усещаш, да го правиш с удоволствие. Ето пример с песента „Горска нощ“ (на Асен Димитров) – всяка есен с хористите ходим в масива Триглав на връх Голям Кадемлия (2275 м) – втори по височина в Стара планина. В района има особено място с фургони, където нощуваме и така усещаме гората през нощта.

Това има ли връзка с житейската ти философия?

Работил съм като харизанин в българския манастир „Св. Влмч. Георги Победоносец“ в Атон. Моят син ходи там всяка

година по Гергьовден. От там той донесе книги – трилогия „Нашата надежда“, „Нашата вяра“ и „Нашата любов“, фундамент на християнската религия. Прочетох ги и разбрах хиляда истини за живота. Много хора не разбират израза „Блажени са бедните духом“ – това са онези, които осъзнават нуждата от знания за света.

В трите книги са описани различни човешки грехове. Ако си добър с всички, значи си лицемер. Има случаи, в които съм се смятал за добър, но всъщност се оказва, че съм бил лош.

Какво е музиката за теб?

Музиката е здраве, мечти. Тя дава спокойствие. Често се питам: Защо човек остарява? Нищо не тормози едно двегодишно дете – то е щастливо. Но на 60 години човек мисли едва ли не за целия свят, което изтощава. Музиката ни дава простор и здраве, особено ако я усещаме със сърцето си. Според Норбеков човек трябва да е господар на тялото си, не квартирант. Ако си

казваш „Аз съм болен“, огледай се и виж какво те трови – стрес, ядове, пиене... Защо не ги махнеш тези работи?!

Според Норбеков 40 дена водиш битки и след 40 дена нямаш проблеми. Това е възможно, но ние, хората, сме слаби.

Много от хората около теб те обичат. Според теб на какво се дължи това?

В първите ми години като ръководител на ВГТП „Ехо“ си мислех, че съм най-добрият – понякога човек се самозабравя. Но усетих това. Старая се да намирам песни, които певците харесват и изпълняват с удоволствие. Вече не се ядосвам, когато някои хористи не идват редовно на репетиции.

Какви са амбициите ти за бъдещето?

Желанието ми е да бъда добър и справедлив с хората. Нещата около мен да вървят добре. А за да стане това, хората трябва да бъдат просветени и образовани, да разбират истината за света.

ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНА ЮБИЛЕЙНА СРЕЩА

29 март 2025 година - рано преди обед. Петчленният екипаж на автомобила се състои само от ски-туристи ветерани. А аз съм доайенът. Пътуваме към Калофер по покана от Донна Иванова – организатор на срещата на участниците в ски-походите по билото на Стара планина, посветени на 3 март – Освобождението на България от османско робство.

Поводът за тази среща споделя именитата калоферка, за да се отбележи 50-ата годишнина от първия ски-поход на калоферските туристи от вр. Ботев до Шипченския проход. А поканата ѝ до габровци е съчетана с празнуването на 40-ата годишнина от първия габровски ски-поход с изходна точка връх Ком. Забележително е, че ски-походът на Свободата се е провеждал от габровци от 1961 г. и е бил организиран изключително от ТД „Узана“. В първите години той е започвал шест пъти от вр. Вежен и един път от Троянския проход. След това изходният му пункт е бил 17 пъти от прохода Витина, а от 1985 г. – от връх Ком. И винаги е бил воден от опитния Митьо Калчев – з.м.с.

по туризъм.

Този поход е признат за най-труден измежду всички ски-походи в страната, като участниците в него до сега са повече от сто, някои от които вече не са сред живите. Но все още се намират негови млади любители. За да продължи делото на първите!

На 7 юни 2014 г. подобна среща е била организирана от габровските ски-туристи на х. „Узана“. Не съм присъствал на нея, затова пък отивам на втората среща с огромно желание. Другите членове на екипажа – също. Независимо че прогнозата е валежна. Настроението ни е мъгливо, като картината около нас. Някъде мъглата скрива завоите и затруднява нашия водач Атанас Сидеров да намира верния път.

„На Шипка всичко е спокойно“, т.е. мъглата се разкъсва, но надолу е същото. До покрайнините на град Шипка стигаме с прозиране на слънцето. Това ни позволява да посетим огромния паметник в парка на с. Шейново. Правим снимки и се забързваме към Калофер – организаторите вече ни очакват.

В града на Войводата ни посрещнаха радушно – с прегръдки за познатите и ръкостискания за непознатите от Габрово. Последва разпределение по автомобили и пътуване към Калоферския манастир, където се оформи групата от пешеходци за разходка по екопътеката „Бяла река“. Аз, с моята подменена става, се наложи да се причисля към домакинската част, която трябваше да подготви обяда на обширната поляна Бивака с голяма постройка за пикник. Тук имаше щастие да си партнирам с един голям калоферски ски-турист и водач на походите – Лалю Стругарев.

Домакините доказаха туристическите си способности по стъкването на хайдушки огън и запичането на съблазнителни наденички върху скара. Кое то трая до пристигането на истинските туристи – пешеходците по пътеката.. Тогава се вдигнаха едни наздравници, които нямаше да свършат, докато не проръсва дъжд. Събрахме си багажа, натоварихме се по колите и отпътувахме за Калофер.

По програма вечерта в ресторанта се събраха повече от 30 участници в ски-походите през годините от Калофер, Габрово, Русе, Троян, Пловдив, Б. Търново, Свищов, Ст. Загора, Оряхово, София и други градове – незаписали се сред присъстващите. Като броят на габровци се удвои за наша радост. И отново се заредиха поздравления, наздравници, връчване на грамоти и сувенири. Много забавно беше проектирането на снимки от габровските походи, които ни поднесе нашият габровски

фотограф Стоян Цонев. С песни се изяви нашият водач Атанас Сидеров. Да не пропусна атракцията с двете свещи-фойерверки върху огромната триетажна торта.

Благодарим от сърце на организаторите!

На другия ден се върнахме под досадния дъжд, като не пропуснахме отново да посетим войнишките паметници в с. Ясеново – новият и старият.

**Христо МАНДЕВ – м.с.,
планински водач в отставка
снимки – Стоян ЦОНЕВ и
Васил ПОЛЕНДАКОВ**

ПРАЗНИК НА ЮЧ БУНАР

С поход до местността Юч бунар и тази година туристите от ТД „Осогово“ - Кюстендил поднесоха цветя на паметника на туризма и отбелязаха 111 години от първия организиран поход в Кюстендилско. С песни, спомени и приветствия любителите на планината отбелязаха своя празник.

На 25 март 1914 г. 20 души - ученици от Кюстендилската Мъжка гимназия, в една беседа на градската градина основават младежко туристическо дружество „Руен“ с председател Кирил Цонев. Приема се, че тази дата е начало на организиран туризъм в нашия край.

На 2 април 1914 г. е направен първият организиран поход до местността Юч бунар. След набиране на средства започва и строителството на първата хижа в Осоговска планина. Откриването ѝ става на 12 юли - Петровден, 1928 г. С построяването на хижата се сбъдва мечтата на кюстендилските туристи да имат свой дом в планината. Дружеството развива активна дейност, която в годините около Втората световна война замира. Веднага след това дружеството набира бързо сили и привлича в редиците си над 350 членове.

Равносметката на дейността на дружеството през годините показва, че в него е имало не само отлични туристи, но и много добри планински водачи - не

може да не споменем имената на Милан Киселички, Йордан Зарев, А. Икономов, д-р Д. Стефанов, Йордан Йорданов, м.с. Стефан Иванов, Благой Симов, Еремийчо Еремиев, д-р Хр. Демиревски, Кирил Давидков, Владимир Ников, Георги Пейчев, Любомир Младенов и др.

ТД „Осогово“ е носител на два ордена „Кирил и Методий“ I и II степен по случай неговите 50 и 75 годишнини.

Постигнатите през годините резултати са плод преди всичко на всеотдайния труд, усилията и стремежите на кадрите, работили в дружеството, на обществените деятели, на туристите, на ветераните на туристическото движение.

До паметника в местността Юч бунар има поставена информационна табела по вече реализирания от дружеството проект „Зелена директна линия“. От нея може да получите информация за групата секции, които са много атрактивни и обявени за природна забележителност през 1989 г. Това са и най-

старите секции в България, а възрастта им е над 140 години. Трите секции гордо се извисяват, а около тях има и цяла горичка от млади дървета. Туристите отново се възхищаваха на вековните дървета и направиха безброй снимки.

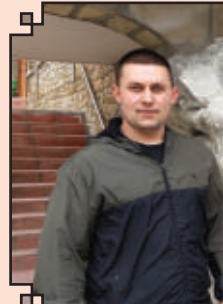
Честит празник, уважаеми членове на ТД „Осогово“, планинари и приятели на планината!

Силвия МИХОВА - секретар на ТД „Осогово“ - Кюстендил

ПРИ
Тази година СТД „Бачо
председател Стефан И

Митко СИРАКОВ е на 28 години, женен, има син. С висше образование, специалност „Стопанско управление“, магистър „Управление на човешките ресурси“ - упражнява тази професия. В туризма го е въвел Димитър Богданов - емблематична личност за родния туризъм. Вече 12 години организира спортно-туристически дейности с деца в ТД „Бачо Киро“ - Дряново.

Г-н Инколов, как дряновските туристи посрещат 100-годишния юбилей на СТД „Бачо Киро“?

Посрещаме юбилея с хубаво настроение и самочувство постигнатото. На тази годишнина посвещаваме много през цялата 2025 г. - походи, откриване на паметници, издаване на алманах, изложба, концерт, състезание за туристически игри за деца.

Дружеството е създадено на 5 април 1925 г. Сред основателите са Георги Попов, Георги Ганчев, Павел Павлов, Никола Босилков, Ганчо Минев, Иван Никоевски, Стилян Бобев. На 7 април 1925 година се провежда първото общо събрание и е избран председател - адвокатът Георги Ганчев. На редовния туристически конгрес през юли 1925 година в Стара Загора дружеството е прието като Клон Българско туристическо дружество „Бачо Киро“.

Днес то има около 200 членове, от които около 50 са деца. В дружеството има: Клуб по пешеходен туризъм - юношески туристически еко клуб (ДЮТЕК), Велоклуб, ориентирене „Бачо Киро 94“, Пещерен клуб „Стринава“, клуб „Бачо Киро райдърс“ и Клуб на туристите ветерани. За изминалите 100 години дряновските туристи са съзидавали и развивали дружеството. За нас най-важно е в бъдеще да привличаме и приобщаваме младите хора към туризма.

Какво бихте разказали за спортно-туристическите дейности на СТД „Бачо Киро“?

Митко Сираков - Пешеходният клуб наброява над 10 души и изпълнява богата програма от прояви - два пъти в годината правим излети с нощувки. Клубът на туристите ветерани (души) има отделен календарен план с поне две прояви на месец. Детско-юношески туристически еко-клуб (ДЮТЕК) наброява 50 деца. Те участват във всички спортно-туристически прояви, организирани от БТС, от туристически дружества, както и преходи по техния календарен план. Младите дряновци първо място в отборното класиране на „Кристален еделвайс“ в Националния преглед за туристически умения и сръчности за учащи на яз. „Копринка“ състезание, в което нашите млади състезатели да не заема от първите три места. Те са амбициозни и подготвени. В края на годината се дава провеждаме четири лагера ежегодно - пролетен, летен, есенен и зимен. Целта е там да се готвим за състезанията. Тази година зимният лагер на хижа „Узана“, летният - на яз. Копринка, където ще имаме няколко дни предварително преди Националния преглед за туристически умения (5 дни). През август ходим на море на бунгала - тази година ще бъдем на „Нестинарка“ до Царево. Есенният лагер съвпада със състезанието „Златна есен“ в Етрополе, настаняването е в хижа в Чифлика, където провеждаме обучение по летен лагерни програми и практически занимания - спортно-туристически дейности, маркировка, опознаване на терени. Младите дряновци кандидатства с четири проекта по ПЕРАЗЪМ+. Спечелихме два от тях - през юли 16 младежи дойдоха на обучение в хижа „Бачо Киро“ (със 7 нощувки) през септември 16 наши младежи ще отидат на обучение в М. - Словения. През ноември м.г. пет наши представители ще отидат в град Хорезу, Румъния, за обмяна на опит в екология, туризъм, национална култура, традиции, поминък и др. Пр

В СЪВРЕМЕННИЯ СВЯТ ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА Е НЕИЗБЕЖНА

►► от стр. 1

Административният панел на туристическите дружества и техните членове ще даде възможност на дружествата да дигитализират административни дейности, да промотират събития, кампании и др. Всяко дружество ще има дигитален паспорт с информация за клубове, членска маса, членски внос и марки, събития и др. Чрез QR-код членовете на дружествата ще могат да ползват отстъпки за нощувки в хижи (до 20 %), отстъпки от цени на услуги на партньори на БТС и др.

С цел осъществяване на приложението и портала ръководството на БТС организира кампания за придобиване на дигитални умения (чрез обучения), както и включването на млади хора, регистрирани в бюрата по труда, които ще бъдат наети за въвеждане на информация в платформата. За целта има програми на Министерството на труда и социалната политика.

По време на семинарите председателят на БТС Венцислав Венев изтъкна, че дигитализацията на дейностите в БТС е неизбежна, предвид развитието на съвременния свят. Проф. Атанас Георгиев - член на УС на БТС посочи, че туристическите дружества следва активно да участват в местните инициативни

групи към общините и да се включват в програми и проекти, свързани с туристическа инфраструктура и обекти.

Изпълнителният секретар на БТС Лъчезар Лазаров посочи, че за финансиране на дейности дружествата може да ползват различни мерки, програми и партньорства с общини, както и да участват в проекти за трансгранично сътрудничество (INTERREG) - Дунавски регион, Сърбия, Румъния по програми през министерството на регионалното развитие и благоустройството и мерки по програмите на Министерството на труда и социалната политика.

От април всички, които желаят да

участват в Националния туристически фестивал в к.к. Мальовица (11 - 13 юли) ще могат да се регистрират и през сайта на фестивала <https://btsfest.bg>.

Представени бяха и резултатите от проведеното шестдневно обучение на служители на БТС в Тенерифе на тема „Умения за по-зелен, отговорен и устойчив туризъм“ по Програма „Еразъм+“, Ключова дейност 1, сектор „Образование за възрастни“, финансирана от Европейския съюз.

На семинарите бяха обсъдени и организационни въпроси относно честванията на 130 години организиран туризъм в България.

БТС И КАУФЛАНД ОПРЕСНИХА МАРКИРОВКАТА ОТ ЖЕЛЯВА ДО ХИЖА „МУРГАШ“

►► от стр. 1

Въоръжени с необходимите инструменти от марката Parkside, предоставени от Кауфланд България, доброволците, напътствани от опитни маркировачи, прочистиха туристическата пътека. Те монтираха информационно табло с описание на маршрута, поставиха указателни стрелки и опресниха част от лентовата маркировка.

„Радваме се, че започваме такава инициатива с Кауфланд и вярваме, че тя ще мотивира много хора да предпочетат планината за свободното си време. Особено важно е това за децата ни. Колкото повече време прекарват в планината, толкова повече възпитаваме в тях отношение на обич и грижа към нея“, подчерта Лъчезар Лазаров, изпълнителен секретар на БТС.

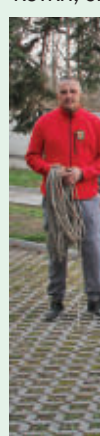
„С новата ни съвместна кампания с Българския туристически съюз ние искаме да помогнем за повишаване на достъпността до нашите планини. Маркировката на различните маршрути, както и указателните табели по трасетата, са нещо изключително важно - както за ориентир, така и за безопасност. Надяваме се обновените маршрути да се превърнат в стимул да прекарваме още повече време в планината“. Това коментира Кремена Георгиева, мениджър „Корпоративни комуникации и корпоративна социална отговорност“ в Кауфланд България.

За финал най-ентузиасираната група маркировачи изкачи връх Мургащ (1687 м), първенец на едноименната планина, дял на Западна Стара планина.

СП

Туристите откриха си планината, доброволците спасиха пътеката. Те започнаха екипиране и преполюване на планината, дадохме време за присъствие. Паисий Голям и използват котки, си

100 години СТА „Бачо киро” - Дряново ПРИБЩАВАМЕ МЛАДИТЕ КЪМ ТУРИЗМА

„Бачо Киро” – Дряново чества 100-годишен юбилей. По този повод репортер на „Ехо” разговаря с неговия г-н Инколов и със секретаря Митко Сираков. Неслучайно и с двамата, защото като тандем те са пример за успешна екипна работа на туристи от две поколения.

Стефан ИНКОЛОВ (57 г.), семеен, с две деца и две внучета; има висше техническо образование, машинен инженер, технолог-програмист. „Туризмът е в кръвта ми още от малък, споделя Стефан Инколов. За туризма ме „запали” емблематичният туристически деятел и предишен секретар на ТА „Бачо Киро” Милко Илиев, с който сме родом от село Ритя”.

100-годишния

чувствие от

етна плоча,

е за спортно-

основателите

а Бошнаков,

април същата

ран първият

туристически

дружеството е

„Бачо Киро”.

50 са деца и

изъм, Детско

клуб, Клуб по

нава”, Мото-

ани.

са съхранили

бъдеще да

изма.

дейности на

ад 100 души

и в месеца

етерани (30

е прояви на

уб (ДЮТЕК)

туристически

дружества в

н. Миналата

ане за купа

туристически

нка”. Няма

заемат едно

ни. Стараем

ен, летен (на

състезания,

г лагер беше

ето отиваме

еглед (общо

и година ще

съвпада със

ето е в селска

е лекторски

туристически

и. Миналата

и Програма

младежи ще

увки), а през

е в Марибор

ители бяха в

ия, туризъм,

През март

изпратихме там 16 души за обмен с още три държави, а от 4 до 14 април изпращаме още 9 души по същата програма. Очакваме техни представители да дойдат при нас. Кандидатствали сме и по програми на Министерство на младежта и спорта. Не спираме да работим в тази насока.

Деца обичат да опознават нови, различни места. С Детско-юношеския туристически еко-клуб (ДЮТЕК) работим петима ръководители. Нашите деца са сред най-подготвените и са най-многобройни за град като Дряново. Миналата година им осигурихме тениски, суичъри, изцяло ново оборудване – 20 палатки, шатри. Община Дряново дари автобус на дружеството. Имаше пълна подкрепа от общината, за което им благодарим. Дружеството издържа изцяло детските клубове, поема финансирането на лагери (родителите плащат само нощувките), обученията, участията в състезания.

Възобновена бе работата по спортно ориентиране за деца. Доскоро имаше само стари ориентировачи поради липсата на треньор. Тази година вече имаме двама млади помощник-треньори и един треньор от старите, както и малки ориентировачи, които провеждат тренировки два пъти седмично и дори участват в състезания. За град като Дряново с 6000 души население и две училища с около 500 ученика е постижение да има 80-100 деца в клубовете на нашето туристическо дружество. Причината е, че работим добре с училищата.

Стефан Инколов – предишният председател на дружеството ни беше директор на училище, както и ръководител на нашия детско-юношески клуб. След като се пенсионира, известно време имаше спад. Ние възстановихме връзката с училищата, осигурихме зала за обучение на клуба по ориентиране в офиса на дружеството. Там веднъж седмично се провеждат занятия по теоретична подготовка, втори ден е предназначен за спортна подготовка – зиме в спортен салон, лете – на терен. За района около град Дряново разполагаме с много карти поради факта, че всяка година провеждаме състезание по ориентиране за купа „Дряново”.

Митко Сираков – Пещерният клуб също се развива добре – имаме трима треньори, педагог, пещерен спасител и лектор от дружеството. В момента 15 деца завършват втори курс „Млад пещерник”. Миналата година курса завършиха 5 деца. През лятото ще проведем занимания по теория на младия пещерник, а през есента ще стартираме трети курс „Млад пещерник”.

С трите детски клуба работим общо десет души. Никой от тях не получава възнаграждение за тази работа, те просто имат желание. Нощувките при занимания са за сметка на дружеството в хижа „Бачо Киро” или в къмпинг „Стринава”. Инвестираме в поддържащите с цел да продължим развитието на здравословни и полезни дейности. Повечето от треньорите в детските ни клубове са хора, израснали в дружеството и свързани с неговата история и развитие.

Стефан Инколов – надяваме се като пораснат децата, поне няколко от тях да останат в Дряново. За хората от Коло клуба и Мото клуб „Бачо Киро райдърс” може да се каже, че са били или са част от други наши клубове, основно от пешеходния и пещерния.

В Мото клуб „Бачо Киро райдърс” членуват 50 души. Те популяризират спорта както в страната, така и в чужбина, защото

всяка година участват в международен поход в рамките на Балканския полуостров.

В Коло клуба, освен с традиционна дейност се занимават и с разработване на нови веломаршрути и тракове, които се отразяват в техните карти. Много колоездачи участват в състезания като Търново Ултра (в дисциплината планинско колоездене), шосейни състезания в района на Дряново, в българския вариант на Tour de France и др.

Какво бихте разказали за стопанисването на материалната база?

Митко Сираков – дружеството поддържа пещера „Бачо Киро”, хижа „Бачо Киро” и Туристическа спалня и къмпинг „Стринава”. През последните две години в хижата бяха направени цялостни ремонти и обновяване на всички стаи, коридори, санитарни възли и общи площи. Разполага със 70 легла в 22 стаи с климатици и телевизори, нови матраци, одеяла, постелъчно бельо. Има ресторант за 70 души. Остава да ремонтираме покрива. Радваме се на добра посещаемост на туристи от страната, през лятото идват и чужденци. Всички ремонти правим изцяло със собствени средства. В обектите ни има 15 човека на трудови договори, десет от тях в хижата, която работи целогодишно.

Къмпинг „Стринава” работи сезонно от април до края на септември. Там предстои ремонт през следващата година. Търсим европейски програми за помощ, но към момента няма такива, които да са свързани с места за настаняване.

Стефан Инколов – понастоящем правим пълна реконструкция и подновяване на туристическата столова в хижата, искаме да бъде тип механа.

Първите благоустройствени дейности в пещера „Бачо Киро” датират от 1936 г. Тогава са електрифицирани първите 300 м на маршрута. Отворена е за посещения през 1937 г.

Преди три години подменихме с нови парапети късия маршрут, а миналата година подменихме изцяло осветлението по късия и по дългия маршрут с LED-прожектори, за да не се развиват вредни за пещерните образувания растителни видове. Дружеството притежава и собствена малка сграда с офис и зали за обучения.

Г-н Инколов, като член на УС на БТС, кои според Вас са приоритетните задачи пред управлението на БТС?

Според мен един от наболените въпроси е този за поддръжката на материалната база. Навремето нашите предци са строили хижи с доброволен труд, с подкрепа от държавата или от общините. Има дружества, които не желаят да стопанисват дадените им хижи и ги преотдават. Вероятно причината е липса на достатъчно средства за поддръжка и ремонт. Апелирам към тях – този въпрос вече има решения, БТС вече има лиценз за Национална организация за спортно-туристическа дейност, ръководството работи активно с различни министерства, средства може да се осигурят и по различни програми.

Другото важно направление е дигитализацията на информацията и на процесите в БТС. Адмиравам всичко, което се прави в тази посока. Чрез цифровизацията информацията става по-достъпна, нещата стават изцяло видими. Забелязвам, че хората много добре приемат дигитализацията на обектите в НД „Опознай България – 100 НТО”. Книжката за събиране на печати има сантиментална стойност, но не я нося винаги с мен, затова дигиталната форма върши добра работа.

Какво бихте пожелали на членовете на СТА „Бачо Киро” – Дряново?

Честит юбилей на всички членове на дружеството. И да помнят нашия девиз „Заедно можем повече!”

ВСТРЕЩА В ЗЛАТИЦА С ПСС - ПИРДОП

туристическо дружество „Опознай България – 100 НТО” – Златица при проявите в календарния план за 2025 г. с беседа на суроволци от Планинската спасителна служба в град Пирдоп. Запознаха присъстващите каква е пировка, храна и облекло препоръчително да носят в планината през различните сезони, даха съвети за безопасност по време на преходи. На срещата състваха и ученици от СУ „Св. Исай Хилендарски” в Златица. Им интерес у тях предизвика излизането на туристически карти, снегоходки и пикели. Научиха

как да се ориентират по карта, да изчисляват разстояния и да разчитат туристически условни знаци. Накрая учениците участваха в презентация за оказване на първа долекарска помощ на пострадал и на неговото транспортиране по труднодостъпен терен. Тя включваше и изграждането на полиспаст, с помощта на който те успяха да преместят джипа на ПСС. Така бе направена връзка с изученото по физика в училище. Децата споделиха, че с удоволствие ще се включат в следващите прояви на дружеството и при необходимост ще приложат наученото от срещата.

Джулия ВЪЛЧЕВА

УЧЕНИЦИ АДМИРИРАХА ПРЕЗЕНТАЦИЯ НА НД „ОПОЗНАЙ БЪЛГАРИЯ – 100 НТО”

Информационният център на Български туристически съюз ежегодно изготвя и предлага на родители и учители програми за едномесечни екскурзии, тридневни екскурзии и седемдневни летни лагери. Избираме подходящи обекти за различните възрастови групи на учениците. Програмите са опознавателни и образователни. Учениците се запознават с исторически, културни и природни забележителности на България. Развива се тяхното родолюбиво чувство. Екипът на Информационния център редовно осъществява срещи с директори и преподаватели с различни училища в столицата.

През април Невяна Чурукова – експерт „Културен туризъм” в Инфоцентър БТС посети Софийската професионална гимназия „Джон Атанасов”, където имаше вдъхновяваща среща с ученици, посветена на едно от най-ценните български движения – Националното движение „Опознай България – 100 национални туристически обекта”. Тя направи презентация, чрез която учениците научиха за:

- историята и целите на движението
- как се събират печати от обектите
- отличията, които се получават
- и как всеки от тях може да

стане малък пътешественик в родината си.

На място тя представи печатни книжки за печата, много полезна информация и оферти на Инфоцентър БТС за едномесечни и тридневни екскурзии и седемдневни летни лагери – още една мотивация младите хора да опознаят България!

„Благодарим на невероятния преподавател и класен ръководител госпожа Еми Пенева и на нейните изключително любознателни възпитаници, които не само подкрепиха нашите предложения, но изявиха желание за бъдеща съвместна дейност, каза накрая Невяна Чурукова. Нека продължим да пътуваме, да се вдъхновяваме и да обичаме родината си!”

ЕКСПЕДИЦИЯ „СЕВЕРНА БЪЛГАРИЯ‘2025“

Двудневно поклонническо, културно, историческо обхождане до остров Персин, концлагер „Белене“, ПП „Персина“, Къщата-музей на Филип Тотю в Две Могили; русенските „Мост на Дружбата“, Исторически и Природонаучен музей; Скалният манастир край село Крепча, Поповския Исторически музей и Драгановските паметници

5 април (събота).

В утринната полутъма, от казан-лъшкото площадче зад пощата тръгнаха два автобуса със 78 туристи. През Полски Тръмбеш, Царевец и Свищов, стигнахме в Белене. Спряхме до големия католически храм „Рождество на Блажена Дева Мария“. Разгледахме го. В двора се поклонихме на Войнишкия паметник и на Паметника на Отец Босилков. Посещението ни бе подготвено от Борислав, Михаил Маринов и Ивелин от Фондация „Остров Белене“.

Провериха ни на входа на съществуващия затвор и пеш, по понтонния стоманен мост, дълъг около 200 метра, стигнахме до най-големия наш дунавски остров Персин (Белене). Площта му е 42 кв. км. Качихме се на два буса и два джипа и покрай действащия затвор, по разбит бетолиран път, след десетина километра стигнахме до мястото на Втори обект на концлагера. Създаден е през 1949 г. с поверително постановление на Министерския съвет за откриване на трудово-възпитателно общежитие (ТВО). Мястото е избрано заради неговата отдалеченост от страната и трудната достъпност – до него се стига по вода.

Настанени в примитивни земянки, първоначално лагерниците са правили диги, за да се предпази островът от наводнения. Непосилната норма от 3 куб. метра пръст се копаела в гората, с тарги се носела на мястото за насипване и се трамбовала. Дневната дажба храна е била 300 грама хляб, черпак супа и лъжица мармалад. Всичко живо, което пълзяло и ходило в околността, било изядено. Следващите години са почиствали площи за ниви и пасища. Имало краварници и свинарници. Кашкавалът се изнасял за Англия, а 50-килограмовите прасета – за Франция. На съседния остров Шуреца са заравяли починалите от Белене и от лагера „Слънчев бряг“ край Ловеч.

През концлагера в Белене през годините преминават десетки хиляди души – политически неудобни лица, които са подложени на жестокости и нечовешки условия за живот. Около 8000 човека загиват. Лагерът е закрит през 1959 г., постройките са изгорени, но по-късно са построени масивни сгради за общежитие, лечебница и дом на управителя, използвани по време на Възродителния процес. Запазен е входът с оригиналния

надпис „Да, човек звучи гордо!“, а на гърба му – „Ако врага не се предаде, се унищожава“.

Пред мемориала на мъчениците Михаил ни разказа потресаващата история на мястото. Разгледахме експозицията в голямата сграда. Снимки и спомени, интерактивно устройство за разкази от последните живи лагерници. В една от стаите имаше огромна купчина пръст – дневната норма. Видяхме изложба с портретни скици на обитатели, направени от царския офицер Петър Бойчев, пратен през 1946 г. в лагера „Богданов дол“ и оживял в Белене от 1949 до 1954 г. Част от портретите са правени на малки хартийки, изнесени скришом от лагера, а останалите творби са рисувани на свобода, 20 години по-късно.

В Природен парк „Персина“ се съхраняват и възстановяват крайдунавски влажни зони, незаменими местообитания на редки животински и растителни видове. Влажните зони филтрират преминаващите през тях води, с което помагат за по-чисти Дунав и Черно море. Има многобройни видове птици – синявица, лебед, потапец, пчелояд. Важни обитатели на острова са кървоглавите пеликани, най-голямата популация на този вид в България. От високата кула видяхме много птици в близкото блато.

Върнахме се на беленския бряг и в центъра на града се снимахме пред паметника на папа Йоан-Павел II. Наблизо, на север, на стръмния бряг, са възстановените останки от Антична митница и кастел Димум от периода I век -VII в. При идването на римляните островът е бил продължение на сушата от брега. Прокopan бил канал, по който минавали лодки и тогавашните бойни кораби. Имало пристанище, а от него на юг е била крепостта, която по-късно се изместила на юг, поради корозията на канала от реката, която направила сегашния ръкав. Обектът бил променен многократно. Проучвания на крепостта се провеждат от 1989 г. Открити са бронзова статуетка на богинята Деметра, бронзова коланна тока, обеща,

апликации, стък-лени гривни, каменни гривни от кладенец, предмети на домашния бит и множество монети. Керамични материали показват, че теренът е бил из-ползван по време на Първото българско царство, а византийски и български средновековни монети сочат наличието му и през X-XIV век.

Минахме покрай площадката на АЕЦ „Белене“ и през Свищов. Пътном Дамяна и Петранка ни запознаха със съответните забележителности. В Две Могили ни посрещна Кънчо Пенчев – доброволният уредник с възрожденски дух на Къщата – музей на Филип Тотю. Четвърт век войводата всява ужас у турците, оцелява след четири смъртни присъди, три пъти успява да избяга от строго охранявани затвори, а руските генерали се допитват до него, къде войските да преминат Дунава. Един достоен за преклонение българин. Тук прекарва последните години от живота си, след като се завръща в България след шестгодишен престой в румънски затвор. През 1895 година, на 65 годишна възраст, се жени за Велика. В бащиния ѝ двор строят хубава за времето балканска къща. Филип Тотю е погребан на 30 метра северно от къщата на 22 март 1907 г. Разгледахме къщата и се поклонихме на гроба. Направихме си снимки със знамето на Войводата.

Стигнахме до Русе и бързо се настаняхме в луксозна, чиста и уредена гостоприемница. Вечерята бе гарнирана с туристически песни и „Многая лета“ за здравето на експедиционерите, под аккомпанимента на Валентиновия акордеон и на Дамянината флейта. Някои отидоха до Дунав мост, други направиха късна вечерна разходка до големия русенски площад.

6 април (неделя).

След русенската блок маса прибрахме багажите в рейсовите. Дъждът спря и тръгнахме пеш към културните обекти. В Исторически музей – Русе, разположен в сградата на

Областното управление (строена в периода 1882-1892 г.) са подредени Сребърното тракийско съкровище от IV в. пр. Хр. от времето на Одриския цар Котис I (383/359 г. пр. Хр.), намерено в 1974 г. край град Борово; находките от археологическите разкопки на античните дунавски кастели Ятрус и Сексагинта Приста; на средновековния български град Червен; колекцията от средновековни стенописи; експонати от традиционния бит, етнографските колекции от градско облекло, порцелан, стъкло и сребро от края на 19-и и началото на 20. век. Кратката история на Русе от неолита до Възраждането ни бе разказана увлекателно. от уредничката.

Природонаучният музей с аквариум в Русе е най-достъпният в България за хора със специфично придвижване – плавна външна естакада и асансьор.. Показано е многообразието на животинските видове и защитените територии по река Дунав, съжителството на човека с природата. Разположен е на четири етажа, с богата колекция от вкаменелости. Диорамите представят различни животински видове в реална среда. Тук е най-големият сладководен аквариум в България с риби от Дунав и вливащите се в него реки. Представен е макет на космат мамут (Mammuthus primigenius) в реални размери. Показана е и единствената в света най-запазена долна челюст от Mammuthus rumanus. Има крачеща риба и теле с две глави.

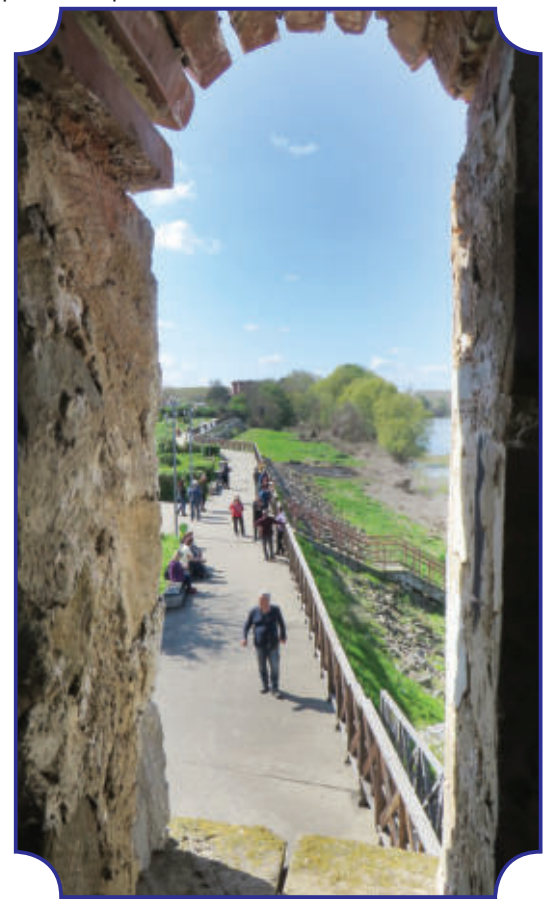
На последния етаж е богатата експозиция на технически предмети от 19 и 20 век.

От Русе, през Захари Стояново, Садина, Любля и Гърчиново, влязохме в Крепча – родното село на световната ни шампионка по шахмат Нургюл Салимова. В центъра свихме на ляво от пътя за Горско Абланово и спряхме под Крепчанския скален манастир. Тук ни очакваше Мирослав Георгиев, пещерняк и най-добрият доброволен познавач на историческите околности. Той пространно ни обясни и показа всички забележителности. Манастирът е изграден на три нива в скалите и включва монашески килии, крипта и църква. До средната тераса, където е църквата „Вси български светии“, има поставени стълби с парапети, които улесняват туристите.

Надпис, открит от Карел Шкорпил и разчетен от проф. Казимир Попконстантинов през 1971 г. разказва, че светият отец Антоний е основал манастира и е починал там. Неговият последовател Михаил заявява твърдо, че там винаги ще има църква и тя никога няма да стане хамбар. Надписът е разположен в пет реда, съдържа общо 134 букви. Професор Казимир Попконстантинов намира и втори надпис, който е най-старият датиран надпис на кирилица в света. Състои се от девет реда и е значително повреден. Запазени са 59 букви. Четат се сравнително ясно първите три реда. Запазеното е: „В 921 година през месец октомври почина раб божи Антон...“ Надписът е уникален с информацията, която предоставя за починалия отец Антоний. Той е погребан в 921 г., т. е. шест години преди смъртта на цар Симеон Велики и 25 години преди Св. Иван Рилски, основоположник на отшелничеството в средновековна България, небесен закрилник и покровител на българския народ.

В Крепчанския скален манастир има и шест староеврейски и рунически надписа. Наличието на многобройни надписи и рисунки в манастирския комплекс показва, че в него са творили книжовници и граматисти, свързани със столицата Велики Преслав. За това говорят и два печата на цар Симеон, намерени в околностите на скалната обител.

►► на стр. 11

МОСТЪТ НА КОЛЪО ФИЧЕТО - СЪЖИВЕНИЯТ СИМВОЛ НА БЯЛА

Избрахме най-топлия ден на март за съвместна екскурзия на туристи ветерани от „Родни балкани“ – Варна и членове на читалище „Тракия в сърцето“. Под ръководството на Звезделина Христова посетихме обновения мост, построен в периода 1865 - 1867 г. от Уста Колъо Фичето над река Янтра край град Бяла, Област Русе.

В преддверието на новоизградения Експо център с името на прославения майстор бяхме посрещнати от местните екскурзоводи и за наша изненада, от кмета на град Бяла.

Посещението на нашата група се оказва първо като колективна организация след откриването на реконструкцията на моста. Кметът ни поздрави сърдечно и сподели какво има още да се прави и какви идеи имат за привличане на посетители – малки и по-големи, всеки със своя интерес. Госпожа Христова

благодари и посъветва да се популяризира програмата на бъдещите събития.

След това „стопанките“ ни запознаха с историята на Беленския мост - среща на един от големите реформатори и строители в Османската империя – Мидхат паша с майстор Никола Фичев, ренесансова личност, феномен на българската архитектура и строителство.

Мостът е най-дългият на Балканския полуостров по онова време – 276 м, ширина – 9,5 м, с четиринадесет свода по 12 м, 13 възлорезни опори, ниши и два брегови устоя. Преливиците са оформени като прозорци и създават усещане за жилищна сграда, не за мост. Впечатлява украсата от каменна пластика на митични създания – лъв, лебед, грифон и нимфа.

През 1897 г. реката придошла с небивала сила и унищожила голяма част от основата му.

През 1922–23 г. била направена реконструкция със стоманобетонни подпори, но от предишното „бижу“ останали само четири свода в единия край. Въпреки че отдавна мостът не е пътно съоръжение, от 100 години е чакал обновяване. Сега е обявен за архитектурно-художествен паметник на културата.

Новите строители са свършили много работа. Работили са със сърце. Там, където е било възможно, е следван духът на времето на първомайстора. За да се запази като паметник на българския строителен гений.

В Експо центъра са оформени изложбени зали, места за отпих, панорамни тераси, две сцени с вълшебни фигури и зала за проекция на 3D филм. Сценарият отразява документалния разказ „Каменен мост над главата“ на яркия представител на българската историческа проза Цончо Родев.

Един от заветите на стария майстор е „Ама помежду си не градете толкоз дувари, дето да ви делят, ами повече мостове да ви събират.“

Видяното и преживяното ни

изпълни с гордост. Повдигна ни и самочувствието, че и ние сме от „коляното“ на строителя, който „думата си на две не скършва“.

Боянка КОЙЧЕВА – КТВ при ТД „Родни балкани“ - Варна

ИЗ НЕПОЗНАТИ КЪТЧЕТА НА ВЕРИЛА ПЛАНИНА

Въпреки лошата прогноза за времето и очакванията за много дъжд, никой от групата не се откажа от поканата на нашите приятели Богомир и Мая Богомирови. Те са членове на туристическо дружество „Осогово“ - Кюстендил. Предложението от тях маршрут беше много интересен и непознат за повечето от нас.

„Гърсим нови и непознати маршрути за един ден в пролетните месеци. Затова целта на разходката ни започна от село Клисурска, което събира и разделя две планини – Верила и Рила. Намира се в Клисурския проход,

наричан и до днес от старите хора Дървено. През селото минава европейският маршрут Е-4, който свързва Витоша, Верила, Рила, Пирин и Славянка“.

Мая Богомирова разказа интересни факти за местността. В миналото местоположението на селото му носело не малко беда. В една история се разказва как през турско време станал обир на турци, които пренасяли пари. За да си отмъстят за обира, те решили за запалят едно от двете села – Сапарево или Клисурска, които били изцяло български и от двете страни на прохода.

„Утре призори – казал главатарят им, ще нападне онова село, в което първи пропее петел“. Разговорът бил в странопримница, където имало хора от Сапарево. Като чули какво са се наговорили турците, те предупредили хората от селото. Скрили петлите под дървени корита. Но хората от Клисурска нямало кой да ги предупреди и така селото било опожарено.

Между селата Клисурска и Белчин, на билото на Верила, близо до връх Грънчар, са разкрити останки от стара крепост, която не е проучена и датира към IV – VI в. В четирите краища на селото има оброчища на различни светци, които го закрилят. Едно от тях е посветено на Свети Спас. Там има петвековен дъб и

оброчен камък. През 2020 г. този дъб е участвал в конкурса „Дърво с корен“.

Село Клисурска е единственото географско място в страната, от което водят началото си реки, по-скоро рекички, които се вливат в Черно и в Бяло море.

Прогнозата за обилан дъжд не ни спря и късметлийската група се наслади на чудесните гледки, които се откриха от връх Грънчар. Това място е истински рай за фотографите. Снимах и след всяка стъпка пред теб се откриват нови гледки... Винаги има причини да сме щастливи. Трябва да погледнем на хубавата страна на живота и да благодарим за онова, което имаме!

Това бе хубава пролетна приказка и, надяваме се, чудесно начало на една интересна година. А най-хубавото е, че се чувстваме пречистени, заредени и нови,

защото получихме поредната порция планинска мъдрост.

„Голямото гостоприемство и чудесната природа ни мотивират да се върнем отново по тези красиви места. Тези планини привличат като магнит, а когато си тръгвате, остава тъга в душата. Може би приказките на хората, тяхната откритост и сърдечност са част от това чувство. Тук си мислите, че сте дошли на края на света! Защо не е пренаселено, а планината и изобилието от девствена красота.“ - признаха впечатлени кюстендилски туристи.

Изказваме специална благодарност на Богомир и Мая Богомирови. На връщане към Кюстендил настроението ни бе приповдигнато от преживяванията в този прекрасен ден.

Силвия МИХОВА – секретар на ТД „Осогово“ - Кюстендил

ЕКСПЕДИЦИЯ „СЕВЕРНА БЪЛГАРИЯ‘2025“

►► от стр. 10

Прибрахме се във возилата, потеглихме и след 20 километра влязохме в град Попово, разположен амфитеатрално по брега на река Поповски Лом. Край църквата свихме вляво и паркирахме зад Историческия музей. На страж, отляво на входа, бяха въведените по време на Втората световна война, модерни за тогава немски 105 мм возима гаубица „Д 20“, 50 милиметрово противотанково оръдие „Райнметал 40“ и 150 мм возима гаубица „Д30-Круп“.

Сградата, строена от Георги Колев - ученик на Колъо Фичето за Околийско управление през 1883 г., после е била училище, а от 1975 г. е дадена на

Историческия музей в Попово (основан през 1927 г.). В една от залите на първия етаж се проектира филм - разходка из поповските забележителности.

Във фойето на втория етаж има стена с подвижни снимки на обикновени хора от 20 век, които, както почти всички експонати, могат да се пипат и обръщат. На кметското бюро има маситница с перодържка и писец, печат и месечни картички с минали събития през съответния месец. Може да се „говори“ по телефонната централа, да се седне на зъболекарския стол от 1950 г., да се шампова билет за влака и да се чака на гаровата пейка, под звъна на камбана за идването на влака. Промислеността и

селското стопанство през 1937 г. са били толкова развити, че от Поповската гара са изнесени 2086 вагона (в т.ч. 500 – зърнени храни, 126 – фуражни храни, 202 – варива и маслодайни семена, 189 – животни, 140 – птици, 87 – яйца, 297 – тухли и цигли, 351 – захарно цвекло/.

В залата за войните особено възбужда бяха Войнишкия подвижен параклис, поставен в стъкленница, с размери - диаметър 250 мм и височина 350 мм, носен в раница по време на бой. Бръснарското куфарче на полковия бербери, който дарявал получените пари на близките на загиналите, Свидетелството за геройство, което се давало на близките на загиналия войник и Цветния портрет на Подпоручик Стефан Йорданов, нарисован от негови войници с маслени бои. Видяхме снимката на Пеню Колев – Бомбето - ръководил строежа на Паметника на Свободата на връх Свети Никола, шаха на Нургюл Салимова и голям триизмерен макет на най-забележителните поповски сгради. Благодарихме за сърдечното гостоприемство, минахме покрай големия слънчев часовник, качихме се на автобусите и тръгнахме на запад.

Преминахме край **Ковачевската римска крепост** с подновен посетителски център. На север, между селата Дриново,

Паламарца, Ковачевец и Посабина, от 29 септември до 2 октомври 1937 г. са се провели големите Поповски военни маневри, ръководени от Цар Борис III, демонстрирали отхвърлянето на Ньойските военни ограничения.

В голямото село Драганово посетихме **Войнишкия паметник** на загиналите в Балканската, Междусъюзническата и Първата Световна война герои от селото. Видяхме на стената на голяма сграда ликовете на Сталин и Георги Димитров. Паметникът на Интернационала отбелязва първото изпълнение на революционната песен в България през 1897 г. от местната група на социалдемократите. Покрай дървената колона с изрязан надпис „Драганово“ стигнахме и до **Паметника на градинарите**. Композицията

съчетава земеделските сечи-ва рало, мотика и садило и птица, кацнала върху тях (тя символизира миграцията на драгановските градинари по света и завръщането им в родния край). Върху постаментата са изписани имената на 19 държави от три континента, в които са пребивавали драгановски градинари. Освен европейски страни, те са достигнали и отдалечени кътчета на света като Австралия, Аржентина, Нова Зеландия.

Покрай Янтра минахме през Поликраище, В. Търново и Габрово. На Шипченския проход валеше сняг - 2 см. Експедицията завърши с пристигането на Енчовия автобус на паркинга зад пощата в Казанлък. Изминати бяха 15 километра пеш и 600 километра с автобус.

Христо АНГЕЛОВ

БЪЛГАРСКОТО ПЕЩЕРНО ДРУЖЕСТВО ОТБЕЛЯВА 10 ГОДИНИ ОТ СЪЗДАВАНЕТО СИ

На 29 март, в залата на Гигантските кристали в Националния музей „Земята и хората“ се състоя тържественото отбелязване на 10-та годишнина от основаването на Българското пещерно дружество (БПД, 2015). Юбилейят събра пещерници, членове на дружеството, гости, симпатизанти и граждани любители на природата. Събранието бе уважено от представители на националните федерации на Гърция, Румъния, Северна Македония, Словения, Сърбия, Хърватска, сред които и самият председател на Румънската федерация по спелеология Андрей Джурджу.

Събитието се състоя в две части – тържествена и презентационна. В първата присъстващите изслушаха речта на настоящия председател на дружеството д-р Алексей Стоев, която отразява пътя, извървян от дружеството през 10-те години и постигнатите по-съществени резултати. Докладът бе последван от скромна церемония по връчване на почетни грамоти на 20-тина деятели на дружеството с особен принос към негово развитие. Съвсем заслужено, първите грамоти получи първият председател на дружеството д-р Камен Бонев и председателят на Ракитовския му клон Стойчо Зарев. Първи, разбира се, говори Петър Делчев – председател на Българската федерация по спелеология, от чиито редици са излезли повечето от нас. Чуха се добри думи и пожелания от Натали Петрова – директор на Международния фестивал на планинарското кино „Банскофилм фест“, колегите от Ракитово, спелео

клуб „Академик“ – Русе. Апогее на поздравленията дойде, когато един подир друг казаха топли думи представителите на сродните организации от Балканите, като личен пример за това даде присъстващият на събитието председател на Балканския спелеоложки съюз г-жа Ема Макру!

Втората част включваше тематични презентации. Те „стартираха“ с представянето от Ваньо Гьорев на целите, задачите и резултатите от постоянно действащата родопска експедиция „Терра Бессика“. След това младите спелеолози Валентина Илиева и Симеон Станоев ни отведоха в Лудогорието, където дружеството организира 14 последователни експедиции. Младото поколение от клон на дружеството в Ракитово – Добромира Зарева, Ивайло Найдков, Тим Браухле представиха резултатите от организираните седем лагера

за работа с деца и младежи „СпелеоЛаб“.

В кафе-паузата присъстващите имаха възможност да разгледат представените в залата две фотоизложби, да посетят разкрития книжен щанд, да си купят пещерни календари или тениски. Имаше и изненада – поредният Алманах на дружеството. В него, на 72 цветни страници е отразена дейността му в периода 2021-2024-та години.

Продължихме с разказ за проучването на пещерите на Света гора Атонска, поднесен от Алексей Жалов. С представянето на експедициите на БПД в Азия д-р Хелиана Дундарова разшири географията на нашите проучвания. „Черешката на тортата“ дойде с презентацията на Цветан Паров, отразяваща изследването му на ледените пукнатини на остров Ливингстън в рамките на българските антарктически експедиции.

Не по-малък интерес възбуди последната презентация, в която Атанас Русев ни въведе в приложението на един от малко познатите и твърде ефективен геофизичен метод за търсене на подземни кухини. Беше много интересно, наистина.

Междувременно, в предобедните часове на същия ден, в една от залите на Музея се проведе извънредно общо събрание на Балканския спелеоложки съюз, което трябваше да обсъди и реши организационни проблеми на съюза – промени в устава му и ръководството. Присъстваха делегати

и гости от всички организации, членове на Съюза: Българско пещерно дружество, Гръцка федерация по спелеология, Румънска федерация по спелеология, Федерация на спелеоложките организации на Сърбия, Турска федерация по спелеология, Спелеоложка комисия към хърватския планинарски съюз, Пещерняшки съюз на Словения, Македонска спелеоложка федерация.

Събранието протече делово. Гласуваха се предварително обсъдените промени в устава, след което се проведе таен избор на нов управителен съвет (Бюро) на съюза.

Избрани бяха: за председател Ема Марку от Румъния, зам. председател Стелианос Захариас от Гърция, ген. секретар Наталия Судар от Хърватска; за членове Данило Томич от Сърбия и Максимилиан Петрич от Словения. Делегатите единодушно препотвърдиха взетото по-рано решение за избирането на Алексей Жалов за почетен председател на Балканския спелеоложки съюз. Наред с дискусиите по общи въпроси бе утвърдено решението за провеждането на 18-ти пореден Балкански сбор на пещерняците, който ще се състои от 1-ви до 5-и октомври т.г. в Босна и Херцеговина.

ГОДИШНО СЪБРАНИЕ НА БЪЛГАРСКОТО ПЕЩЕРНО ДРУЖЕСТВО

На 6 април, само няколко дни след тържественото отбелязване на 10-та година от основаването на Българското пещерно дружество, в Туристически учебен център „Момина крепост“ – Килифор се състоя редовното му годишно събрание. Събранието прие, че с общи усилия дружеството е изпълнило предначертаното – резултатни експедиции и успешни изяви в редица направления. Открити са 22 нови пещери, 14 от които са картирани. Беше допълнен и утвърден календарният план за проявите, като към традиционните експедиции бяха добавени още две – постоянно действаща в Поломието – землещата на селата Червен и Кошов и в землището на община Ветово. Решихме още не само да продължим, но и да разширим териториално работата си по проекта за проучване на пещерите на Света гора Атонска и отново да се опитаме да проведем намислената експедиция в Албания. Решени сме да проведем и семинари, чрез които да привлечем в нашите редици повече млади хора, съзнавайки, че бъдещето принадлежи на тях. Разбира се, не пропуснахме да дискутираме пътищата и формите на взаимодействие с Българската федерация по спелеология и Балканския спелеоложки съюз. Що се отнася да федерацията, ние както и преди, оставаме напълно отворени за сътрудничество във всички възможни направления така, както пожелават и подписаното помежду ни преди повече от година споразумение.

Събрали се, макар и не много, изразихме желание, воля и готовност да продължим да поддържаме огъня и във втората декада от съществуването на дружеството и според силите си да работим за неговия просперитет.

Алексей ЖАЛОВ

14-ТА ЕКСПЕДИЦИЯ „СБОРЯНОВО – ВОДЕН“ 2025

На 15 март 2025 г. се проведе 14-та пещерна експедиция „Сборяново – Воден“, организирана и осъществена от членове на Българско пещерно дружество. Ареал на експедицията, както и в предните години, бяха териториите на Историко-археологическия резерват „Сборяново“ и Държавното ловно стопанство „Воден – Ири Хисар“. Този път експедицията бе юбилейна и се проведе под знака на отбелязването на 10-та година от учредяването и официалното регистриране на Българско пещерно дружество.

И този път експедицията фокусира дейността си върху откриването и документирането на нови пещери. Традиционен партньор на експедицията беше Държавното ловно стопанство „Воден – Ири Хисар“. Така че, неслучайно получихме неоценима организационна и логистична подкрепа от страна на директора на ловното стопанство инж. Кирил Колев и ловния надзирател Веселин Петров.

Тази пролет теренните

проучвания бяха съсредоточени в Ловно-технически участък „Ири Хисар“. Обходени бяха скалните масиви, разположени по поречието на пресъхналата към момента река Царацар (Крапинец). Проучвателският екип бе съставен от 10 члена на дружеството от Исперих, Попово, Търговище и Русе.

В проучения участък бяха локализирани две пропасти пещери, едната от които в непосредствена близост до речното корито и имаща белезите на старо губилище на река Царацар. При осъществяването досега експедиции се бяхме натъкнали единствено на една пещера, която имаше вертикална галерия, изискваща спускане със специална екипировка и въже! Този път, изневерявайки на себе си, така и не взехме въже – пропуск, който ни възпрепятства да се спуснем в пропастите, респективно да ги картираме. Това, разбира се, ще бъде направено при предстоящата нова експедиция. Открити бяха още три пещери, две от които бяха детайлно изследвани и

картирани. По-дългата от тях (30 м) се оказа „Тройката“, получила името си поради трите си входа. Така броят на идентифицираните карстови пещери на територията на ловния участък „Ири Хисар“ нарасна на 18 обекта. В 14-ото издание на нашите тукашни експедиции участваха В.

Величков, В. Илиева, Д. Танев, К. Колев, Н. Колев, А. Стойчева, М. Георгиев, С. Стойчев и С. Станоев.

След тази експедиция броят на новооткритите и проучени от екипа ни в тази част на Лудогорието стана 105, а общият им брой достигна цифрата 126.

Продължаваме, разбира се, защото, както се разбира, се отвори още работа. Отгоре на всичко, от ловният надзирател Васил Колев получихме информация за наличието на нови, неизследвани обекти наоколо!

Николай КОЛЕВ

ИНВЪРНЕС – СЕВЕРЪТ НА ШОТЛАНДИЯ

Спомняте ли си филма „Смело сърце? Или нашумелия през последните години сериал „Друговремец“? За тях си мислех, докато самолетът се снижаваше, приближавайки летището на Инвърнес. Усещането е странно - ти си толкова далече от родните места, толкова на север, колкото никога не си бил. И е толкова интересно и ново, че нямаш търпение да вземеш куфара от лентата за багаж и да се впуснеш в ново приключение.

Инвърнес, столицата на област Хайлендс, е разположен в северната част на Шотландия, край бреговете на река Нес. През по-голямата част от последните две хиляди години е бил естествен център за комуникационни линии към и през планините. Името на града означава „Устието на река Нес“. Произходът на Инвърнес може да бъде открит при сегашната залесена скала Крейг Фадриг. Крепост на върха на тази скала е била столица на пиктските крале още от 400-те години. Смята се, че крепостта на Крейг Фадриг е била унищожена от пожар през 700-те години. Около 1070 г. е построен замък на хълм с изглед към река Нес близо до мястото, където днес преминават фериботи.

Градът се разраства бързо, до 1250 г. е построен мост през реката и е основан манастир. Освен това вече е важен център за строителство на лодки и риболов. През 1652 г. Оливър Кромвел построява цитадела, за да укрепи властта си над Северна Шотландия на крайбрежното място на средновековния замък. През 1727 г. останките от цитаделата и по-ранния

замък са превърнати в първия Форт Джордж - голяма крепост, способна да побере 400 войници. Замъкът Инвърнес от червен камък, който виждате днес, е построен през 30-те години на 19 век, за да помества съдилища и административни сгради. И днес Инвърнес е централната точка за пътната мрежа в Северна Шотландия.

След кратка почивка е време да се влеем в пешеходния поток по улиците на града. Денят е слънчев, но никога не е сигурно дали за миг това няма да се промени и да усетим поривите на шотландския дъжд. Затова дъждобранът е един от най-добрите ни приятели и винаги е под ръка. Днешният Инвърнес е разнообразен и оживен град с компактен и привлекателен център. Река Нес все още е ключов фокус и атракция като замъка, различните паркове, катедралата и театъра Eden Court могат да бъдат намерени в близост до нейните брегове. Близо до замъка се намират музей и художествената галерия на града. Съкровищница от исторически забележителности, градът е един от ключовите културни центрове на област Хайлендс. От театър до танци и от традиционна музика до съвременни изложби, Инвърнес удовлетворява всеки, който търси новото, свежото и различното.

Инвърнес предлага...

Най-трудната част ще бъде да изберете какво да направите най-напред. Независимо дали сте мотивирани от исторически събития, вдъхновени от природата и мистичните чудовища, или просто искате да прекарате ваканцията си в релаксация, презареждане и попиване на нови впечатления, винаги може да откриете подходящи и интересни места за посещения и неща за правене.

Обичате книгите?

Leakey's Bookshop е институция в Хайлендс. Най-голямата книжарница за книги втора употреба в Шотландия, на чийто рафтове има почти всяка книга, за която се сетите, е тихо малко място за разглеждане в центъра на Инвърнес. Ако искате да избягате от шумните тълпи и да се изгубите в книга за няколко часа, това е идеалното място да отворите страниците на ново четиво. И да се приютите край истинска камина с жив огън. Не е за вярване, нали?!

Ако пътуването ви до Инвърнес е вдъхновено от всичко, свързано с културата и традициите на Хайлендс, тогава най-добрите места за разглеждане на всичко, свързано с Шотландските планини, от келтския език до традиционното облекло, са музеят и Художествената галерия в Инвърнес. Експонатите обхващат милиони години история и огромен набор от теми.

Оттам, след кратка разходка, отваряме вратата на посетителския център The Scottish Kiltmaker. Малката атракция, разположена в работилница за изработване на килтове, обхваща всичко, което трябва да знаете за националното облекло на Шотландия.

Отново сме навън, сред местните жители и гостите на Инвърнес. Погледът е привлечен от интересна витрина с надпис „Young's Auld Sweetie Shop“, отрупана със сладки изкушения. Значи е време за популярния местен фъдж, който ще даде сили да продължим. Влизам и... попадам сред невероятна селекция от сладкиши! Това е чудесен ретро магазин за фъдж, тофи и нуга с любезно обслужване и богат избор. Даааа, определено отново бях дете в този магазин!

Специално внимание заслужава Ботаническата градина на Инвърнес с прекрасна колекция от флора и фауна.

В красивото селище Форт Август може да се върнете в Шотландия от 17-ти век в The Clansman Centre. Вътре, в пресъздадена тревна къща в Хайленд и автентично обличен член на клана, оживява миналото в интерактивно изживяване. Влизайки през вратите на училищна сграда от 19-ти век, вие ще направите крачка назад във времето до 17-ти век. Разбира се, не може да се пропусне и магазинът, който е специализиран в келтски и местни занаяти и подаръци.

Готови ли сте да тръгнете на пътешествие из богатия кехлибарен свят на уискито в Инвърнес?

Заедно с килтовете, уискито трябва да е една от

най-известните културни икони на Шотландия, така че би било грубо да не опитате местен малц. В центъра на града има много пъбове, където можете да се насладите на драм уиски, но The Malt Room ще задоволи както любопитните начинаещи, така и ценителите с над 350 бутилирани видове, от които да избирате. Най-новата дестилерия в града е Uilebheist, отворена през 2023 г., която приготвя и сервира свои собствени крафт бири, докато уискито отлежава. Само на няколко мили южно от Инвърнес е дестилерията Tomatin, която произвежда уиски от 1897 г.

Нито едно културно пътешествие не е пълно без да опитате местната кухня. От уютни кафенета, които предлагат домашно приготвени кифлички и чай, до ресторанти, предлагащи

пресни местни продукти - има опция за всеки вкус. Интересни са разговорите с жителите на Инвърнес, макар че местният език е съвсем неразбираем. Затова пък може да се разберем на английски. Хайлендърите са известни с дружелюбното си отношение и често имат много добри съвети и истории. Не се колебайте да започнете разговор, може да се изненадате какво ще научите.

Езера, морета, реки, водопади и Каледонския канал - има толкова много за изследване в Инвърнес и околностите. Пригответе фотоапаратите, удобните обувки, дъждобрана, раницата и - потегляйте! Инвърнес и неговите забележителности ви очакват.

А следващия път ще пътуваме до Лох Нес и мистичното чудовище в него. Всъщност, има ли чудовище или не?

Страницата подготви:
Гая БОНЧЕВА

Пет факта за уискито

Богата история

Уискито се дестилира в Шотландия от векове, като първото споменаване датира от 1496 г.

Водата на живота

На келтски уискито е известно като „uisge beatha“, което се превежда като „вода на живота“.

Бъчвите правят разликата

Вкусът на уискито е значително повлиян от бъчвите, в които е отлежавало, често бивши бъчви от шери, бърбън или вино.

Едномалцово срещу смесено

Едномалцовото уиски се прави от малцов ечемик в една дестилерия, докато смесеното уиски съчетава няколко единични малцови и зърна.

Свят от вкусове

От торфени и опушени до меки и плодови, шотландските уискита предлагат невероятна гама от вкусове.

Най-добри съвети за вашето посещение в дестилерия и първата чаша

Задавайте въпроси

Не се срамувайте! Персоналът на дестилерията обича да споделя своите знания и истории.

Насладете се на изживяването

Не бързайте с всеки драм wriur! Обикновено един драм е с обем от около 25 до 35 милилитра. Обърнете внимание на цвета, аромата и слоевете вкус.

Без бързане към финалната линия

Запомнете, не става въпрос за бързо пиене. Дегустацията на уиски е за наслада и откритие.

Водата е ваш приятел

Няколко капки вода могат да отворят нови вкусове във вашето уиски. Бъдете непредубедени! Дори и да не сте от хората, които пият уиски, може да намерите стил, който подхожда на небцето ви.

ХИЖАРЯТ С ГЛАВНО Х – БОРЕ МАЛЪОВИШКИ

По паспорт той е Борис Павлов, а по прякор - Карико

Днес това име е познато на малко планинари, туристи и алпинисти. Точно така изписано, то може да затрудни и мнозина. Ако обаче изпиша популярното му име всеки, който е имал щастието да се допре до хижа „Маловица“, ще го разпознае веднага. Ето го и него – **Боре Маловишки – хижарят с главно Х**.

Роден е на 18 декември 1919 г. в Самоков и е напуснал този свят твърде рано – на 8 януари 1964 г. Живял е само 45 години, но е оставил незаличими спомени у хората, имали щастието да го познават, или просто са минали през хижа „Маловица“.

Ето и част от онова, което е направил за тези 45 години. Завършва софийското Столарско училище със специалност дърворезба. Като много други самоковци, той твърде рано свързва живота си с планината. И дори с алпинизма. Рано напуска родния дом в града и се преселва в планината. Една година работи като пазач на водопадния кантон „Гюлечица“, после три години е стопанин на хижа „Грънчар“. Най-дълго време – цели 18 години, заедно със съпругата му Величка прекарват на хижа „Маловица“.

С него се запознах през юли 1953 г., когато, още като курсист

в Централния алпийски лагер (ЦАЛ), за пръв път прекрчих прага на този планински дом. Роден съм и израснал в равнината. Там, където северните предпланини на Балкана отстъпват пред ловчанските равнини. До този момент не бях чувал за някакво туристическо движение, нито за такова чудо, наречено хижа. Помня обаче и до днес широката усмивка и радушното ни посрещане в малката хижа. В живота има моменти, когато още от първата среща някои хора ти стават много близки. Така стана и с Боре Маловишки – стопанинът на малката хижа под гордия връх Маловица. Той вече си бе извоювал това ново име.

В продължение на година, докато бях на работа в ЦАЛ, често с най-голямо удоволствие прекрочвах прага на най-известния планински дом по нашите планини. За голямото сърце на Боре Маловишки вече бях слушал от много известни и популярни алпинисти. По онова време пътеката от Меча поляна до хижата минаваше от дясната страна на реката. Там, където днес до арката „Национален парк „Рила“ имаше малко, но много стабилно мостче. По него всеки ден преминавахме, за да отидем на практически

занимания на скалите. Пак по него преминавахме, за да отидем и до хижата. Бяхме млади и силни. След задължителната всекидневна програма нямаше никакви занимания и често отскачахме до нея. Колко му е да изтичаме до там, да пием по чаша чай и да изслушаме някоя интересна случка от живота на и около хижата. Помня, че винаги много се смеехме, когато след последното, по-стръмно изкачване по пътеката, се излизаше на леко полегнала поляна. Точно там, където тя започва, имаше дървена ограда с врата. На нея някой шегобиец бе написал „Затваряй вратата, че става течение“.

След година, вече като студент във ВИФ със специалност алпинизъм, пак минавах през хижата, но много по-рядко. Винаги ми беше много приятно, когато гостувах на тези прекрасни хижари. През зимата на 1957 г. останах много приятно изненадан, когато късно вечерта с Георги Атанасов (Джиджи) се появихме в х. „Маловица“ и бай Борис ме позна, дори правилно произнесе двете ми имена. С Джиджи го помолихме да запази в пълна тайна нашето гостуване. На следващия ден трябваше да направим опит за първото зимно изкачване на североизточната стена на връх Маловица. За това първенство тогава тайничко се надпреварвахме с 3-4 двойки (свързки). По незначителна пътица Джиджи бе разбрал, че два дни преди нас неуспешен опит за изкачване на стената бе направил Никола Корчев. За наша радост, на следващия ден успяхме и вече нямаше нужда Боре Маловишки да пази нашата тайна. Напротив, трябваше да я разпространява. Беше 17 март, а аз на следващия ден щях да навърша 19 години (виж „Първото зимно изкачване на стената на вр. Маловица“).

В следващите години все по-рядко гостувах на тази хижа. От всякъде обаче чувах легенди за гостоприемството на „Хижар номер едно“. Боре Маловишки бе станал образец за стопанин за всички планински домове. Преди време в журналистическото пространство разказах за „Кравешкия барометър“, който бях виждал още при първото си влизане в хижата. Тогава не се реших да назова името на този, който го бе изработил и поставил на входа на старата, после

преместен и на входа на новата хижа. Разпитвах доста ветерани дали помнят кой е изработил това чудо на синоптиците, но никой не ми даде ясен отговор. Сега, когато узнах за първата професия на Борис Павлов – дърворезба и се свързах с неговата дъщеря Рени, научих още много неща за нейните баща и майка и за това, че този барометър е изработен лично от него. Дори на снимката, която прилагам, лично той го поставя на входа на старата хижа.

На 2 септември 2024 г. се навърши 90-та годишнина от освещаването на първата хижа (заслон) „Маловица“ (1934). За нейната история обаче малко се знае. Днешното поколение не знае нищо за „Хижар номер едно“. За него ни напомня само една чешма по пътеката между Меча поляна и хижата, на която има надпис „Боре Маловишки“.

В 71-годишната си практика като алпинист съм посетил много планински хижи. Във всяка от тях има много снимки, които разказват за нейната история. По стените на почти всички висят снимки, ако не на всички хижари, то поне на онези, които са оставили трайни следи. А Боре Маловишки и така Величка са от тях. На тази хижа Боре Маловишки отдаде 18 от най-хубавите си години, за да стане любимец на всички по-възрастни планинари.

И преди, и сега, авторът на този текст отправя призив към онези планинари, които имат какво да разкажат за този човек. Да направим това, за да оставим нещо за идните поколения и в Националния музей на алпиниста в комплекс „Маловица“.

доц. Сандю БЕШЕВ

130 години от рождението на Хелмут Брокс

СЪЗДАТЕЛЯТ НА ЮНОШЕСКИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ У НАС

По произход австриец, Хелмут Брокс е роден през 1895 г. в град Русе. Заедно с Константин Мазнев, Васил Кулев, Борис Корабов и Армен Пришак основава туристическото дружество „Геолог“ на 28 април 1908 г. – рождената дата на младежкото туристическо движение в България. Хелмут Брокс е не само основоположник, но и душата на юношеския туризъм у нас. Той е сред организаторите на първите конгреси на съюза и дълго време е в ръководството му. Още със създаването на „Геолог“ домът му в Русе се превръща в своеобразна централа на движението. Основават се клонове в Лом, Видин, Враца, Търново, Габрово, Самоков и други градове. Участва при построяването на хижите „Кумата“, „Острица“, „Селимица“ на Витоша, „Славей“ и „Орлите“ на Голо Бърдо, „Юмрукчал“ („Васил Левски“) в Стара планина, „Маловица“ в Рила и „Студенец“ в Родопите. Брокс изразходва много време и средства за планове, скици, проекти, разрешения. Активно работи за създаването на Планинската спасителна служба (ПСС). Пише материали за списание „Млад турист“. Води туристически групи в Рила, Пирин, Голо Бърдо,

Витоша, Родопите... Навсякъде е бил моторът в работата. Веселяк, приветлив, говорчив, песнопоец и приятел, готов да се притече на помощ на всички, които имат нужда. И всичко това заради безграничната му обич към хората и българската природа. Такъв човек не бива да се забравя.

Още за Хелмут Брокс четете в следващия брой

ДУШАТА НА КОМПАНИЯТА

спомен за туриста Моисей Събев

Моисей Събев е роден през 1904 г. в Карлово. Влиза в туристическото движение още като юноша. Привличат го Хелмут Брокс, тогава учител в Карлово, и Христо Фъргов, братовчед на Левски, заслужил деятел на БТС. Моисей е активен член на ЮТС, проявява завидна организационна дейност, участвал в строежа на хижа „Юмрукчал“ (1925 г.), днес „Васил Левски“ – първата в Стара планина, трета в страната. Отива на работа във Видин и става секретар на ТД „Бонония“. от 1932 г. Паралелно членува в ТД „Алеко“ – София, като е винаги е бил в ръководството му. Основава туристически секции, организира вечеринки и забави, събира средства за списание „Български турист“, води излети по всички планини в страната. Винаги е душата на компанията. На всички конгреси и туристически вечери той рецитира вдъхновено стихове за туризъм, разказва хуморески, разсмива и създава весело настроение. Ето отзиви в туристическия печат: „Очите ни се пълнеха със сълзи от възторг и смях. Винаги духовит и находчив и в най-критичните моменти на умора, все намира как да разсмее и да ободри.

Обладаващ забележителен талант, неговият хумор заразява и подкрепя.”

Негови приятели са Хелмут Брокс, Георги Стоименов, алпинистът арх. Белковски, писателите Д. Пантелеев и Ламар, бай Кръстьо Димов, Ганчо Игнатиев от ПСС – все заслужили туристи. Моисей участва в строителството на витошките хижи „Алеко“, „Тинтява“, „Планинец“ и

„Брокс“. Произнася слова при откриването на рилските хижи „Маловица“, „Заврачица“ и „Грънчар“. Участва в първо радиопредаване от Черни връх. От всички изяви прави много снимки, поместени в сп. „Български турист“ и „Известия“ на ТД „Алеко“.

От 1936 до 1946 г. е председател на контролната комисия и секретар на ТД „Алеко“. Негов кум е Божко Ковачески – тогава председател на БТС. Сватбата е в Чамкория (Боровец) на 1 юни 1941 г. Привлича за туризъм и съпругата си Катя. А децата си води по върховете – неговият син Минчо Събев още като ученик става „покорител на 7-те планински първенци“.

Водач е на излети, на които ходят и синовете му. Внукът на Моисей, Виктор Събев, завършва специалност „Туризм, алпинизъм и ориентирание“ в НСА „Васил Левски“. Живее и работи в Швейцария. А правниците са добри скиори и катерачи. Така духът на туризъм се предава на бъдещите поколения, с памет за заветите на Моисей Събев.

Никола ЖИВКОВ - заслужил деятел на БТС
Минчо СЪБЕВ - турист ветеран

2025 ГОДИНА И НОВИЯТ ПЪТЕШЕСТВЕНИК

Наближава магическото време на годината, когато изтриваме праха от кристалната топка и задаваме въпроса: Къде да пътувам? Кое ново място искам да опозная?

Изминалата година е време, в което се появиха „новите“ туристи. Те вече не са само зрители, а по-скоро участници. Неща, които никога не биха се появили в списъка на „масовия“ турист като приключения, излизане от утъпкания път и общуване с местните, сега са в основата на новите туристически преживявания. Пътуването с преживявания е свързано с потапящи, автентични усещания, които позволяват на пътниците да се свържат с местната култура и среда. През 2025 г. тази тенденция ще продължи да расте и пътниците ще търсят уникални дейности като уроци по готвене, културни обиколки и приключенски спортове. Появява се нов вид туризъм - устойчив, екологично и социално отговорен и характеризиращ се с гъвкавост и избор. Движат го нов тип туристи: по-образовани, опитни, независими, природозащитници, които уважават културите и настояват за съотношението

цена-качество. „Нов пътешественик“ също се отнася и за онези, които традиционно не са от етническа номадска група, но които са избрали да следват номадски начин на живот. Тези туристи често включват в графика си чисто нови маршрути до отдалечени общности и места, които все още не са имали шанса да попаднат в ползрението на традиционния турист. През 2025 година пътниците търсят по-малко известни дестинации, които предлагат непокътната красота и уникални културни изживявания. Тези нововъзникващи горещи точки обещава приключения без обичайните туристически тъпоти. Накъде може да тръгне новият пътешественик?

Босна

Босна е отличен пример за нови пътувания, които подкрепят местните хора и подпомагат възстановяването на нацията, предназначени да създадат работни места и да повишат осведомеността за богатата история на региона. Богато културно наследство, зашеметяваща природна красота, вкусна храна и освежава-

ща липса на тъпоти - това са само част от причините новият турист да посети Босна.

Португалия

Докато плажове, очарователни улици и оживена кулинарна сцена може да са първото нещо, което идва на ум за Португалия, туристът ще открие, че по-малко посещаваните планински села близо до границата с Испания са една от най-добре пазените тайни на Португалия. Маршрутът отвежда от туристическата пътека в историческите шистови села, които са като портали назад във времето, с каменни изработени къщи, руини на замъци и исторически туристически пътеки, свързващи селата.

Мароко

Мароко не е само крайбрежни плажове и луксозни хотели. Страната предлага дълъг списък от различни изживявания - от градски почивки в Маракеш до преходи в планината Висок Атлас, които се отдалечават от обичайните туристически пътеки и стигат до селски общности, пустинни клисури и берберския оазис Амтуди.

Гърция

Въпреки че Гърция остава вечен фаворит сред туристите, изследването на нейните по-тихи острови се увеличава. По-малки острови като Парос, Антипарос и Наксос излизат в светлината на прожекторите като спокойна алтернатива на по-натоварените им съседи.

Тибет

Далечните дестинации винаги имат своите почитатели. Тибет е известен като „покрива на света“ със своите спиращи дъха пейзажи на голяма надморска височина, древни манастири и топлото гостоприемство на хората. Новият пътешественик има възможност да се потопи в традиционния тибетски живот и да подкрепи местните общности, да се наслади на невероятни гледки към връх Еверест и да се опита да улови духа на двореца Потала, включен в списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО.

Гая БОНЧЕВА

ПЕЩЕРА „БИСЕРНА“ ОТВОРИ ЗА ПОСЕТИТЕЛИ

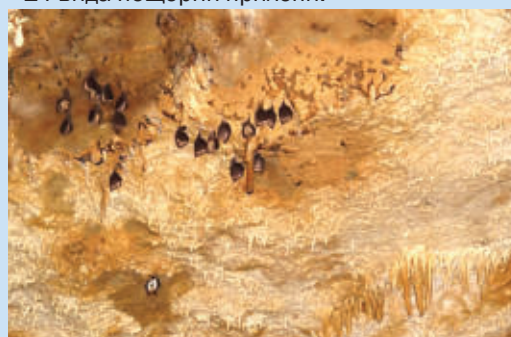
Часовете на влизане през седмицата са 10:00 ч., 11:30 ч. и 13:00 ч., а в празничните и почивните дни туристи ще се посрещат съответно от 10:00 ч., 11.30 ч., 13:00 ч. и 15:00 ч.

Напомняме посетителите да носят удобни обувки и топли дрехи, тъй като температурата в пещерата е 10 градуса, а влажността - 100%. Маршрутът е дълъг около 800 метра в едната посока. Не се препоръчва да се водят домашни любимци и малки деца.

До пещера „Бисерна“ се стига пеша. Превозните средства може да бъдат паркирани на асфалтовия път преди завоя за вилата на Община Шумен. Пешеходните маршрути са два - от парк „Кьошкови“ до „Урок по горската пътека“ и от разклона за Крепостта „Стария град“ по пътя за вилата на община Шумен. Табели са поставени по

всички маршрути.

Близо 4000 туристи годишно разглеждат пещера „Бисерна“. Ограничението за сезонност е въведено заради опазването на 14 вида пещерни прилепи.

ТЕЛЕФОНИ
НА ТД И ОБЕКТИ
В СИСТЕМАТА НА
БТС

ПЕРНИШКА ОБЛАСТ

ТД „Кракра Пернишки“ - гр. Перник - 0897 98 77 68
ТД „Орлите“ - гр. Радомир - 0898 70 65 50

ПЛОВДИВСКА ОБЛАСТ

ТД „Средногорец 96“ - с. Богдан - 0889 42 82 93
Хижа „Средногорец“ - 0988 20 02 65

Заслон „Ботев“ - 0878 19 74 51, 0878 54 48 80, 02 491 23 21
ТД „Хайдут“ - гр. Калоян - 0887 61 61 25

Хижа „Рай“ - 0882 96 64 94, 0882 96 64 91, 02 491 00 07
Туристическа спалня „Ботев връх“ - 0877 27 35 47, 0878 85 56 86, 0878 77 68 45

ТД „Васил Левски“ - гр. Карлово - 0896 68 85 23

Хижа „Хубавец“ - 02 41 14 213
Хижа „Балкански рози“ - 02 41 12 954

Хижа „Равнец“ - 0888 28 78 78
Хижа „Васил Левски“ - 02 41 10 437

Хижа „Свежен“ - 0885 11 08 24
ТД „Бор“ - с. Горна махала - 0878 28 07 28

ТД „Бунтовна“ - с. Кръстевци - 0888 38 64 53

ТВК „Бунтовна“ - 0876 25 25 40
ТД „Върховръх“ - гр. Перущица - 0882 96 64 00

Хижа „Върховръх“ - 0886 89 75 45

Тур. спалня „Перущица“ - 0882 96 64 00

ТД „Еделвайс“ - гр. Пловдив - 0889 11 03 34

ТД „Родопи“ - гр. Пловдив - 0886 94 12 65

ТД „Руен“ - гр. Пловдив - 0896 81 58 48

Хижа „Чернатица“ - 0896 81 58 48
Тур. спалня „Здравец“ - 0894 39 30 50

ТД „Шипка“ - гр. Пловдив - 0882 96 64 07

Хижа „Здравец“ - 0882 96 64 07
ТД „Чернатица“ - гр. Пловдив - 0886 94 12 45

Хижа „Академик“ - 0886 94 12 71

Хижа „Персенк“ - 0886 94 10 81
ТД „Иван Вазов“ - гр. Сопот - 0885 24 90 54

Хижа „Добрила“ - 0884 10 25 01
ТД „Орела 1935“ - гр. Хисаря - 0877 56 56 55 и 0893 65 42 38

Хижа „Фенера“ - 0890 11 48 38
ТД „Атанас Спиридонов“ - гр. Стамболийски - 0889 14 42 86

Заслон „Черешка“ - 0882 56 57 38

ТД „Средногорец“ - гр. Брезово - 0895 66 18 98
ТД „Устремени“ - гр. Асеновград - 0894 87 78 80

РАЗГРАДСКА ОБЛАСТ

ТД „Димитровец“ - гр. Исперих - 0882 96 64 74 и 0882 96 64 75

ТД „Буйна гора“ - гр. Разград - 0895 71 42 55 и 0884 71 07 66

ТД „Буйна кръв“ - гр. Разград - 0887 88 13 05 и 0894 57 05 91

ТД „Еделвайс“ - гр. Лозница - 0882 96 64 30

Редакцията на в. „Ехо“ моли председателите или секретарите на туристическите дружества, ако между-временно са настъпили промени, да подадат информация за актуалните телефони на ТД, хижите и стопанисваните обекти по електронна поща exobts@gmail.com или на тел. 0882 96 63 16.

БЪЛГАРСКИЯТ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ
откри
ДАРТЕЛСКА КАМПАНИЯ
за набране на финансови средства за ОТПЕЧАТВАНЕ НА ВЕСТНИК „ЕХО“
чрез банкова сметка:
BG71 STSA 9300 0012
4857 19 в банка ДСК

В САЙТА НА БТС
- www.btsbg.org
можете да намерите информация за: стоте национални туристически обекта, телефони и адреси на туристически дружества и хижи; клубове в състава на БТС и федерации; история, цели, нормативна уредба и управленска структура на БТС и др.

Планинска спасителна служба
www.pss-bg.bg
при нещастен случай,
дежурни телефони
112, 1470
02 963 2000 - Стационарен телефон на централен денонощен пост

Издава: Български туристически съюз
Адрес на редакцията:
1000 София, бул. "Васил Левски" № 75, ет. 5, ст. 525, ПК 427
ISSN-0205-0943
e-mail: exobts@gmail.com ; www.btsbg.org
Срокът за приемане на материали е до 5 число на съответния месец.
Ръкописи не се приемат.

РЕДАКТОРИ: Петя Иванова - 0882 966 316; Иван Панкев
РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: доц. Сандо Бешев - алпинист, историк на българския и световния алпинизъм; доц. Кънчо Долапчиев - НСА; Елисавета Първанова - м. с. по алпинизъм; проф. Пламен Павлов; Константин Койнов - ориентировач, Българска федерация по ориентирание; Алексей Жалов - почетен председател на Балканския спелеоложки съюз
Графично оформление и предпечат: Иван Панкев

УЧЕНИЧЕСКИ ЛАГЕРИ НА БТС - 2025 ГОДИНА

СЕДЕМДНЕВЕН УЧЕНИЧЕСКИ ЛАГЕР В НПД „ПЕТЪР ТРАНТЕЕВ” - КАРЛУКОВО

Място: Национален пещерен дом „Петър Трантеев” край с. Карлуково
Време: юли и август
Транспорт: лицензиран автобус

ПРОГРАМА:

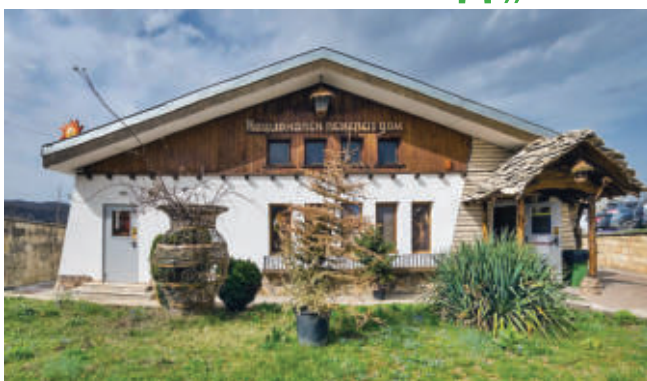
Първи ден (събота): сутринта тръгване от София и около обяд пристигане в Национален пещерен дом „Петър Трантеев”. Обяд. След обяда разходка из района, посещение на забележителности. Вечеря, запознаваме се с програмата и правилата на ученическия лагер, дискусии. Дискотека.

Втори ден (неделя): след закуска на поляната запознаване с топографска карта, компас и неговите функции. Следва разходка с карта и компас из района.

Обяд. След обяда организиране на игра с пъзел, карта и компас. Прилагане на сутрешните знания. Вечеря. Лагерен огън. Нощувка.

Трети ден (понеделник): след закуска посещение на пещерите Проходна и Темната. Обяд сред природата. Запознаване с флората, фауната и защитените видове в района. Вечеря, измисляне на сценарии и репетиции за нощта на таланта.

Четвърти ден (вторник): след закуска планинският водач по преценка изготвя програма за дейности сред природата, като се съобразява с физическите възможности и възрастта на учениците - спускане с въжета, запознаване с алпийски пикел, алпийски възел и други. Обяд сред природата. Вечер на талантите – песни,

танци и различни видове умения и сръчности.

Пети ден (сряда): след закуска занимания сред природата – разпъване на палатка. Обучение за оказване на първа помощ в планината и планинска маркировка. Обяд. След обяда учениците се разделят на два отбора. Забавни игри със състезателен характер – прилагане на знанията от сутрешните занимания. Вечеря. Дискотека. Нощувка.

Шести ден (четвъртък): след закуска игра със състезателен характер и ориентирание с карта и компас в района на Пещерния дом. Обяд сред природата, други забавни игри. Вечеря, споделяне на впечатленията, награждаване на участниците в лагера. Нощувка.

Седми ден (петък): след закуска извозване до село Златна Панега. Разходка по една от най-живописните екопътеки в България - „Искър-Панега”. Цялата ѝ дължина е 12 км. Обяд сред природата. Отпътуване.

Национален пещерен дом „Петър Трантеев” е вграден в скален венец във величествения пролом на река Искър. Намира се на 100 км. от София, на 8 км. от Луковит и на по-малко от 3 км. от ж.п. гара Карлуково. Базата е обновена през 2024 г. и е подходяща за приключенски туризъм, обучения и семинари. Капацитетът за настаняване е до 56 места. Стаите са с южно изложение и с приказна гледка към река Искър. Разполага с ресторант и зала за обучения. Обектът е под № 30-Д в списъка на НД „Опознай България - 100 НТО”.

ЦЕНА: 720 лв., валидна при група от минимум 15 деца.

Цената включва: нощувки и храна; транспорт с лицензиран автобус; квалифициран планински водач; материали, свързани с програмата – книжка на 100-те Национални туристически обекта, палатки и консумативи за забавните игри (компас, карти, бинтове, шини и др.); групова и планинска застраховка.

Възрастовите граници за участие в лагера са от 7 до 14 години.

Запишете своето дете СЕГА и му подарете незабравима ваканция с образователните лагери на ЮТС.

СЕДЕМДНЕВЕН УЧЕНИЧЕСКИ ЛАГЕР НА ХИЖА „ТЕШЕЛ”

Място: хижа „Тешел”, Западни Родопи
Транспорт: микробус

ПРОГРАМА:

Първи ден: сутринта тръгване от София и около обяд пристигане в хижа „Тешел”. Настаняване. Обяд. След обяда разходка, запознаване със забележителностите в района. Вечеря, запознаване с програмата и правилата на ученическия лагер. Дискотека.

Втори ден: след закуска на поляната пред хижата запознаване с топографска карта, компас и неговите функции. Следва разходка с карта и компас из района. Обяд. След обяда организиране на състезателна игра с пъзел, карта и компас. Прилагане на сутрешните знания. Вечеря. Лагерен огън и награждаване на първенците в състезанието. Нощувка.

Трети ден: след закуска извозване и посещение на Ягодинска пещера. Обяд. След обяда посещение на басейн в Девин. Връщане в хижата. Вечеря и дискотека.

Четвърти ден: след закуска извозване до село Широка лъка. Разглеждане, посещение на читалището „Екзарх Стефан”, учредено в 1892 г. На връщане към хижата обяд

сред природата, посещение на село Гела, едно от най-древните селища в Родопите. Прибиране в хижа „Тешел”, почивка, вечеря и споделяне впечатленията от деня.

Пети ден: след закуска преход до х. „Орфей”, разходка в района и обяд сред природата. След обяда връщане в

района на хижата. Забавни игри с разпъване на палатка, запознаване с правилата за първа помощ в планината. Вечеря. Нощувка.

Шести ден: след закуска извозване до пещера Дяволското гърло, връщане в хижата за обяд. Следобеда състезателни игри с елементи на ориентирание. Вечеря и награждаване на победителите. Нощувка.

Седми ден: след закуска споделяне на впечатления и награждаване на всички участници в лагера с грамоти. Отпътуване към София. По пътя посещение на Асенова крепост. Обяд - сух пакет. Прибиране в късен следобед.

ЦЕНА: 785 лв. при група от минимум 15 деца.

Цената включва: нощувки и храна; транспорт с лицензиран автобус; квалифициран планински водач; материали, свързани с програмата – книжка на 100-те Национални туристически обекта, палатки и консумативи за забавните игри (компас, карти, бинтове, шини и др.); групова и планинска застраховка.

Възрастовите граници за участие в лагера са от 7 до 14 години.

Запишете своето дете СЕГА и му подарете незабравима ваканция с образователните лагери на ЮТС.

БАЛ СРЕД ПРИРОДАТА НА ЗАВЪРШВАЩИ СЕДМОКЛАСНИЦИ

Място: комплекс „Мальовица”, Рила
Транспорт: лицензиран автобус

ПРОГРАМА:

Първи ден: тръгване от София в 8.30 ч. (9.00 ч.). След пристигане в хотел „Мальовица” и настаняване. След кратка почивка поход до хижа „Мальовица”, обяд сред природата. Разходка из района. Връщане в хотела. Вечерта бал с дисководещ. Нощувка.

Втори ден: закуска. Поход до Енчовите езера, обяд сред природата. Връщане на Меча поляна – разпъване на палатка, запознаване на учениците с туристическата маркировка, ориентирание с карта и компас, оказване на първа помощ в планината. Вечеря, вечер на таланта и дискотека. Нощувка.

Трети ден: закуска. Занимателни и забавни игри на Меча поляна. Обяд. Отпътуване.

ЦЕНА: 330 лв., валидна за група от 20 души.

Цената включва: 2 пълни пансиона (храна и нощувки); транспорт с лицензиран автобус; планинска застраховка; лицензиран планински водач; дисководещ и аниматор.

Цената не включва: лични разходи.

ПОЧИВКА В ЮНДОЛА – НА ГРАНИЦАТА МЕЖДУ РИЛА И РОДОПИТЕ

Място: почивна база на Лесотехническия университет, Юндола, Рила
Начални дати: 20 юли; 3 август; 17 август

ПРОГРАМА:

Първи ден: изходен пункт Юндола – самостоятелно пристигане. Настаняване в почивната база на Лесотехническия университет – уютна база с вкусна храна. Загряваща опознавателна разходка с цел да се установят възможностите на туристите в групата. Вечеря и нощувка.

От втори до пети ден: закуска. Поход до Енчовите езера, обяд сремаршрути в Рила и Родопите. През тези дни ще усетим магията, наречена Родопска планина и ще се докоснем до чудните планински върхове на Рила. Изборът зависи от възможностите на групата.

Шестиден: Юндола. След закуска е време за

последна разходка или релакс в минералните води на Велинград, Костенец, Долна баня или Якоруда, в зависимост от Вашето желание. Отпътуване.

ЦЕНА: 445 лв.
Цена за деца до 12 г.: 325 лв.

Отстъпки за учаци и пенсионери - 30 лв.
Цената включва: 5 нощувки в базата на ЛТУ (стаи с по 2 или 3 легла), 5 закуски, лицензиран планински водач, планинска застраховка.

ПЛАНИНСКА ПОЧИВКА В ПИРИН НА ХИЖА „ВИХРЕН”

Място: хижа „Вихрен”, Пирин
Начални дати: 29 юни, 6 юли, 27 юли, 24 август

ПРОГРАМА:

Първи ден: пристигане и настаняване в хижа „Вихрен”. Запознаване с групата и кратка разходка в района. Вечерта начертаване на план за преходите, в зависимост от физическите възможности на групата. Необходимо е да се планират преходите в различните дни, като се редуват натоварващи и разпускащи дни.

От втори до пети ден: в Пирин планина възможностите за преходи са многобройни. Както вече споменахме, изборът ще бъде на водача и на туристите. Възможности за изкачване на следните върхове: Вихрен и карстов ръб Кончето; Муратов връх с езерата под него; върховете Бъндеришки чукар и Тодорка. Туристите, които избират дни за почивка, имат възможност

да се наслаждават на красивите Бъндеришки езера.

Шести ден: хижа „Вихрен” – Банско. Последен ден, в който може да се насладим на пиринските красоти, преди да се разделим с групата. За финал може да се ползва минерален басейн в Добринище или в селата Баня и Елешница.

ЦЕНА: 410 лв.

Отстъпки за учаци и пенсионери - 30 лв.

Цената включва: 5 нощувки в хижата, 5 закуски, планинска застраховка, лицензиран планински водач.

Цената не включва: транспорт до хижа „Вихрен”; храна за обяд и вечеря, която е на свободна консумация в хижата.

ЗА ИНФОРМАЦИЯ И ЗАПИСВАНИЯ

тел.: 0882 96 63 00
 имейл: infocenter.bts@gmail.com

БЪЛГАРСКИ
ТУРИСТИЧЕСКИ
СЪЮЗ

**Планински
Застраховки
Асистанс чужбина**

Български туристически съюз предлага **планински застраховки**, както и разширената ни услуга за **застраховки при пътуване в чужбина**. Може да се възползвате от тази услуга, която предоставя допълнителна сигурност по време на пътувания извън страната.